

ION LUCA CARAGIALE

D-L GOF...

și alții

EDITURA ION CREANGĂ

ION LUCA CARAGIALE

D-L GOF...
și alții

ILUSTRAȚII:

EUGEN TARU

EDITURA ION CREANGĂ, BUCUREȘTI, 1983

D-L GOE...

Ca să nu mai rămîie repetent și anul acesta, mam'mare,, mamița și tanti Mița au promis tînărului Goe să-l ducă-n București de 10 mai.

Puțin ne importă dacă aceste trei dame se hotărăsc a părăsi locul lor spre a veni în Capitală numai de hatîrul fiului și nepoțelului lor. Destul că foarte de dimineață, dumnealor, frumos gătite, împreună cu tînărul Goe, aș-

teaptă cu multă nerăbdare, pe peronul din urbea X, trenul accelerat care trebuie să le ducă la București. Adevărul e că, dacă se hotărăște cineva să asiste la o sărbătoare națională așa de importantă, trebuie s-o ia de dimineață. Trenul în care se vor sui ajunge în Gara de Nord la opt fără zece a.m. D. Goe este foarte impacient și, cu un ton de comandă, zice încruntat:

— Mam'mare! de ce nu mai vine?... Eu vreau să vie!

— Vine, vine acuma, puîşorul mamei! răspunde cucoana.

Şi sărută pe nepoţel; apoi îi potriveşte pălăria.

Tînărul Goe poartă un frumos costum de marinar, pălărie de paie, cu inscripţia pe pamblică: *le Formidable*, şi sub pamblică biletul de călătorie înfipt de tanti Miţa, că „aşa ţin bărbaţii biletul”.

— Vezi, ce bine-i şade lui — zice mam'mare — cu costumul de marinel?

— Mamiţo, nu ţi-am spus că nu se zice marinel?

— Da cum?

— Marinal...

— Ei! ziceţi voi cum ştiţi; eu

zic cum am apucat. Așa se zicea pe vremea mea, cînd a ieșit înțîi moda asta la copii — marinel.

— Vezi, că sînteți proaste amîndouă? întrerupe tînărul Goe. Nu se zice marinal, nici marinel...

— Da cum,, procopsitule? întreabă tanti Mița cu un zîmbet simpatic.

— Mariner...

— Apoi de! n-a învățat toată lumea carte ca d-ta! zice mam' mare, și iar sărută pe nepoțel și iar îi potrivește pălăria de mariner.

Dar nu e vreme de discuții filozofice: sosește trenul — și nu stă mult.

Trenul este plin... Dar cu multă bunăvoință din partea unor tineri politicoși, cari merg pînă la o stație apropiată, se fac locuri pentru dame. Trenul a plecat... Mam'mare își face cruce, apoi aprinde o țigară... Goe nu vrea să intre în cupeu; vrea să șadă în coridorul vagonului cu bărbații.

— Nu!... nu e voie să scoți capul pe fereastră, mititelule! zice unul dintre tineri lui d. Goe, și-l trage puțin înapoi.

— Ce treabă ai tu, urîtule? zice mititelul smucindu-se.

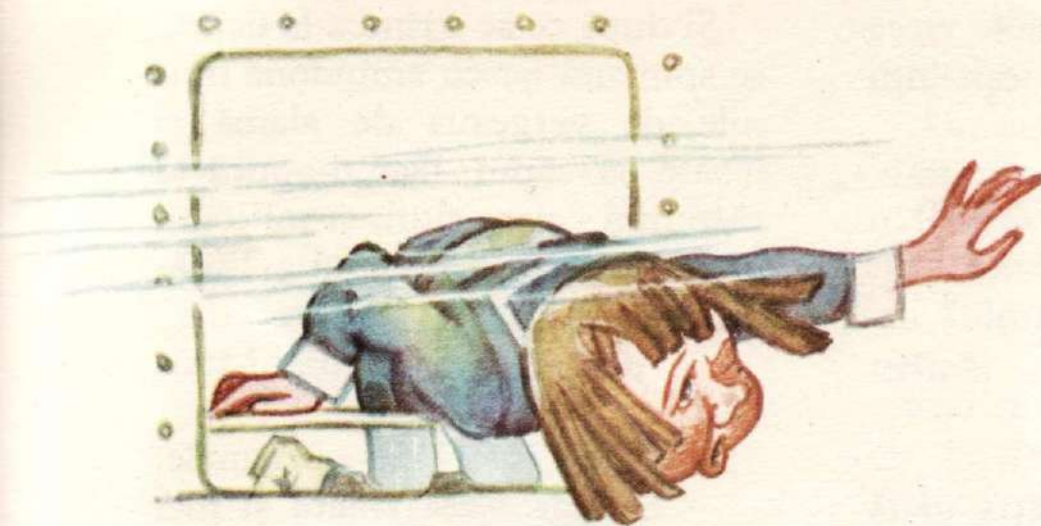
Și după ce se strîmbă la urîtul, se spînzură iar cu amîndouă mîinile de vergeaua de alamă și scoate iar capul. Dar n-apucă să răspundă ceva urîtul, și mititelul își retrage îngrozit capul gol înăuntru și-ncepe să zbiere.

— Mamițoo! mam'mare! tantii!

— Ce e? Ce e? sar cucoanele.

— Să oprească! zbiară și mai tare, Goe, bătînd din picioare.

Mi-a zburat pălăria! să oprească!!!

Tot într-un timp, iacătă conductorul intră să vadă cine s-a suit de la stația din urmă.

— Biletele, domnilor!

Cocoanele arată biletele dumnealor, explicînd d-lui conductor de ce nu poate și Goe să facă același lucru: fiindcă biletul era în pamblica pălăriei, și dacă a zburat pălăria, firește c-a zburat cu pamblică și cu bilet cu tot. Dar avea bilet...

— Parol! chiar eu l-am cumpărat! zice tanti Mița.

Conductorul însă nu înțelege, pretinde bilet; dacă nu, la stația apropiată, trebuie să-l dea jos pe d. Goe. Așa scrie regulamentul: dacă un pasager n-are bilet și nu declară că n-are bilet, i se ia o amendă de 7 lei și 50 de bani, și-l dă jos din tren la orice stație.

— Dar noi n-am declarată? strigă mamița.

— Ce e vinovat băiatul dacă i-a zburat pălăria? zice mam' mare.

— De ce-a scos capul pe fereastră? eu i-am spus să nu scoată capul pe fereastră! zice cu pică urîtul.

— Nu-i treaba dumitale! ce te-amesteci d-ta? zice tanti Mița urîtului...

— Uite ce e cucoană — zice conductorul — trebuie să plățiți un bilet...

— Să mai plătim? n-am plătită o dată?

— Și pe deasupra un leu și 25 de bani.

— Și pe deasupra?...

— Vezi, dacă nu te-astîmperi? zice mamița, și-l zguduie pe Goe de mîină.

— Ce faci, soro? ești nebună? nu știi ce simțitor e? zice mam' mare.

Și, apucîndu-l de mîina cealaltă, îl smucește de la mamița lui, toc-

mai cînd trenul, clănțănind din roate, trece la un macaz. Din smucitura lu' mam'mare într-un sens, combinată cu clătîntura vagonului în alt sens, rezultă că Goe își pierde un moment centrul de gravitație și se reazimă în nas de clanța ușii de la cupeu. Goe începe să urle... în sfîrșit, n-au ce să facă. Trebuie să se hotărască a plăti biletul, pe care are să-l taie conductorul din carnetul lui. Păcat însă de pălărie!... Ce-o să facă d. Goe la București cu capul gol? și toate prăvăliile închise!... s-ar întreba oricine, care nu știe cîtă grije are mam'mare și cîtă

prevedere. Cum era să plece băiatul numai cu pălăria de paie? Dacă se întîmplă să plouă, ori răcoare? Și mam'mare scoate din săculețul ei un beret tot din uniforma canonierii *le Formidable*.

— Te mai doare nasul, puișorule! întreabă mam'mare

— Nu... răspunde Goe.

— Să moară mam'mare?

— Să moară!

— Ad', să-l pupe mam'mare, că trece!

Și-l pupă în vîrful nasului; apoi, așezîndu-i frumos beretul:

— Parcă-i șade mai bine cu beretul!... zice mam'mare scui-

pîndu-l să nu-l deoache, apoi îl sărută dulce.

— Cu ce nu-i șade lui bine? adaogă tanti Mița, și-l scupă și dumneai si-l sărută.

— Lasă-l încolo! că prea e nu știu cum!... Auzi d-ta! pălărie nouă și biletul! zice mamița, prefăcîndu-se foarte supărată.

— Să fie el sănătos, să poarte mai bună! zice mam'mare.

Dar mamița adaogă:

— Dar pe mamița n-o pupi?

— Pe tine nu vreau! zice Goe cu humor.

— Așa! zice mamița. Lasă!... și-și acopere ochii cu mîinile și se face că plînge.

— Las' că știu eu că te prefaci! zice Goe.

— Ți-ai găsit pe cine să-nșeli! zice mam'mare.

Mamița începe să rîză; scoate din săculeț ceva și zice:

— Cine mă pupă... uite!... ciucalată!

Mamița pupă pe Goe, Goe pe mamița, și luînd bucata de ciucalată, iese iar în coridor.

— Puișorule, nu mai scoate capul pe fereastră!... E lucru mare, cît e de deștept! zice mam'mare.

— Ee ceva de speriat, parol! adaogă tanti Mița.

Pe cînd Goe își mîncea afară

ciucalata, cocoanele se dau în vorbă de una, de alta... Trenul aleargă acum de spre Crivina către Peris.

— Ia mai vezi ce face băiatul afară, mamițo! zice mamița către mam'mare.

Mam'mare se ridică bătrîneste și se duce în coridor:

— Goe! pușorule! Goe! Goe! Goe nicăieri.

— Vai de mine! țipă cucoana, nu-i băiatul! Unde e băiatul!... s-a prăpădit băiatul!

Și toate cucoanele sar...

— A căzut din tren, băiatul! Țațo, mor!

Dar deodată, cu tot zgomotul trenului, se aud bubuituri în ușa compartimentului unde nu intră decît o persoană.

— Goe! maică! acolo ești?
— Da!
— Aide! zice mam'mare, ieși odată! ne-ai speriat.
— Nu pot! zbiară Goe dinăuntru.
— De ce!... te doare la inimă?
— Nu! nu pot...
— E încuiat! zice mam'mare, vrînd să deschidă pe dinafară.
— Nu pot deschide! zbiară Goe desperat.
— Vai de mine! îi vine rău

băiatului înăuntru!

În sfîrșit, iacată conductorul cu biletul: primește paralele și liberează pe captiv, pe care toate trei cucoanele îl sărută dulce, ca și cum l-ar revedea după o îndelungată absență. Și mam'mare se hotărăște să stea în coridor, pe un geamantan străin, să păzească pe Goe, să nu se mai întîmple ceva pușorului. Pușorul vede o linie de metal în colțul coridorului, care are la capătul de sus o

mașină cu mâner. Se suie-n picioare pe geamantan, pune mâna pe mânerul mașinii și începe să-l tragă.

— Șezi binișor, puișorule! să nu strici ceva! zice mam'mare.
Trenul își urmează drumul de

la Periș către Buftea cu mare viteză. Dar pe la mijlocul kilometrului 24, deodată s-aude un șuier, apoi semnalul de alarmă, trei fluieri scurte, și trenul se oprește pe loc, producând o zguditură puternică.

„Ce e? ce e?...” Toți pasagerii sar înspăimîntați la ferestre, la uși, pe scări...

— Goe! pușorule! Goe! strigă tanti Mița și se repede afară din compartiment.

Goe este în coridor... De ce s-a oprit trenul?

Cineva, nu se știe din ce vagon, a tras semnalul de alarmă. Din

ce vagon?... Asta e ușor de constatat; manivela semnalului nu se poate trage decât rupîndu-se așa înnodată și cu nodul plumbuit. Personalul trenului umblă forfota, examinînd roatele tamponate cu toată presiunea, așa de tamponate că-i trebuie vreo zece minute mecanicului să-si încarce iar pompa de aer comprimat și să poată urni trenul din loc. În toată vremea asta, conductorii și șeful trenului aleargă din vagon în vagon și cercetează aparatele semnalelor de alarmă.

Cine poate ghici în ce vagon era ruptă așa plumbuită și răs-

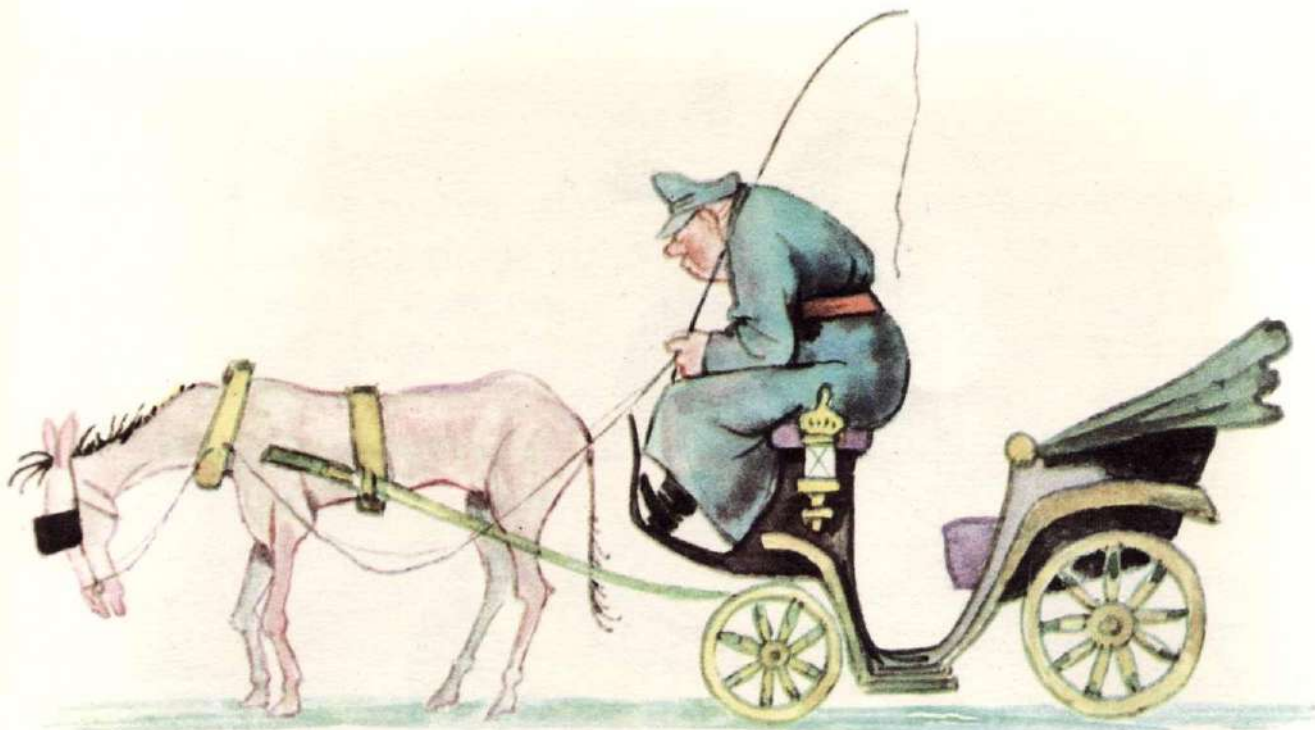

turnată manivela? Ciudat! tocmai în vagonul de unde zburase mai adineauri pălăria marinerului! Cine! cine a tras manivela?

Mam'mare doarme în fundul cupeului cu pușorul în brațe. Nu se poate ști cine a tras manivela. Trenul se pornește, în sfârșit, și

ajunge la București cu o întârziere de câteva minute. Toată lumea coboară. Mam'mare așază frumusele beretului lui Goe, îl scuipe pe puișor să nu-l deoache, îl întreabă dacă-l mai doare nasul și-l sărută

dulce.

Apoi cucoanele se suie cu puișorul în trăsură și pornesc în oraș:

— La Bulivar, birjar! la Bulivar!...

UN PEDAGOG DE ȘCOALĂ NOUĂ

D. Marius Chicoș Rostogan, distinsul nostru pedagog absolut și-a început cariera printr-o memorabilă conferință didactică.

Vom da aci mai la vale conferința în rezumat, apoi câteva note, luate, după natură, despre activitatea în *praxă* a eminentului pedagog.

Trebuie prealabil să spunem că d-sa, totdeauna înainte de *e* și *i* pronunță pe:

n ca *gn* franțuzesc,

t ca *k*,

d ca *gh*,

g ca *j* *c* ca *ș*.

Aceasta pentru ușurarea citatelor din vorbirea d-sale pe cari voim să le transcriem pe cât se poate cu pronunțarea lor originală. Cititorul va suplini părțile din cale afară originale, pe cari ne-a fost prea greu să le transcriem exact ca de ex. *gn* și *ğ*.

1. CONFERINȚĂ

„Onorat aughitoriu.

Vom căuta să ne roskim astăzi ghespre metoda ghe a prăda grămakica în jenăre și apoi numai doară ghespre metoda intuikivă și ghespre răspunsurile neapă-rake, nețăsitake ghe lojica lucrului amăsurat inkelijinții școlerului!"

Așa începe d. conferențiar. Cui nu a asistat la conferența aceasta trebuie să-i spunem că pedagogul pune întrebările și presupune și răspunsurile. Așa că urmarea, deși s-ar părea o conversație între pedagog și școlar, este însuși corpul conferinții. Iată rezultatul acestei superioare opere didactice.

Urmează conferențiarul:

Pedagogul: No! ce-i grămakica?

Școlerul: Grămakica iaște...

Pedagogul: No că-z ce iaște? că-z doar nu iaște vun lucru mare.

Școlerul numai apoi se reculeje și răspunge: grămakica iaște o știință ghespre cum lucră limba și lejlile mai apoi la cari se supune aceea lucrare, ghin toake puncturile ghe veghere.

Pedagogul: Bravo, mă! prostovane! (îi zic așe doară nu spre admonițiune, ci spre înghemn și încurajare). No, acum, spune-ne tu numai cum se împart substankivele? Școlerul, la întrebarea aceasta a mea doară, musai să răspunză, neță sare, amăsurat pri-ceperii și rațiunii sale:

Școlerul: În substankive care

se văd și substankive cari nu se văd — reșpeckive concrete și abstracke!

Pedagogul: Apoi merem mai gheparte pe ogorul pedagogic și punem cheskiunea doar:

Ați auzit voi, copii, ghespre jăn? Ce iaște jănul?

Școlerul răspunge: Jănul cumu-i lucru: masculin, femenin și ekerojen au neutru, reșpeckive ghe bărbat, ghe femeie și ghe ce nu-i nici bărbat, nici femeie.

Pedagogul: Exemple doară...

Școlerul apoi musai se exprime astfel:

Calul îi substankiv masculin; iel se schimbă în iapă, ș-apoi ghevine femenin.

Pedagogul/ul/: No! dar neutru?

Școlerul (inoțent cumu-i, el nu poake da exemplu aghecvat; eu, pedagogul, atuncia-s gata să-i dau ilustrățiunea keoriei)...

Pedagogul: Neutru! Neutru mai apoi, dacă-i calul masculin și iapa feminină, neutru-i catîrul, carele nu-i nici cal, nici iapă, nici măgar, nici cal: e catîr, aghică corșitură, ghe îmbele jenuri, și mai gheparke pentru aceea se konzultă zoologhia, care-i o altă știință naturale, și două *naturalia non sunt turpia!*...

După aceea doară, școlerul musai să fie, în rățiunea sa puerilă, eghificat pe gheplin ghe jănurile tuturor substankivelor.

Vine numai dup-aceea cheski-

unea makemakică... Spune-ne tu doră, Bîrăscule! (zic eu şcolerului) ce înţăleji tu prin curbă, o linie curbă?

Şcolerul: Care nu-i ghireaptă...

Pedagogul (*zîmbind cu bunăta-te*) : No! care nu-i ghireaptă! bine! da' cumu-i, dacă nu-i ghi-reaptă?

Şcolerul mai apoi vine la aceea înduplecare a raţiunii că musai va să răspundă minken:

E o linie oablă, oablă, care mere si mere si mere si iarăşi se-ntoarce ghe unghe a purces.

Pedagogul (jucîndu-şi serios ro-lul): Bine! răspuns limpeghe! chiar! reşpeckive esact... No acu-ma, spune-ne cine au învăntat numerele?

Şcolerul acum după memorare numai, căci memoria e, cum zice Tubinghen, pur animală, răs-punghe ca animalul: numerele pare, reşpeckive cele cu soţiu.

le-au învăntat Pitagora, iar mai apoi cele impare, reşpeckive cele fără soţiu, le-au învăntat Era-toskenes!

Bravo!

Cum veghe, onoratul aughito-riu, toake răspunsurile şcolerului după metoda intuikivă moghernă sunt neţesitake prin lojika lui, pro-prie vorbind născîndă, dar com-pletaminke formată printr-o edu-căţiune aghecvată cercustanţelor, probăluike ca gherivînd ghin na-tura noastră, carea lucră pe cum e mînată mai gheparke.

Într-o viitoare conferenţă, vom cuvînta apoi ghespre această na-tură iarăşi în aplicaţiunile sale în raport cu pedagogia, cu beserica si cu iscoala!

(*Aplauze. A doua zi, pedagogul nostru este numit în slujbă profesor „ghe pedagogie în jenăre şi ghe limba makernă în şpeţial”. Să-l vedem la lucru.*)

2. O INSPECȚIUNE

Profesorul: Că-z onorat dom-nul inşpectore va binevoi doară un momînt să asculke aplicaţiu-ne metoaghii intuikive.

Inspectorul se aşează, scoate car-netul şi condeiul şi ascultă.

Profesorul: Mă! prostovane! tu ala ghe colo... Spune-ne tu doară: ce iaşte fiinţă şi ce iaşte lucru, mă?

Elevul: Lucrul dom'le, este care nu mişcă, şi fiinţă pentru că mişcă!

Profesorul: No! dar ornicul meu... prostule! fiinţă-i ori lucru?

Elevul: E lucru, dom'le!

Profesorul: Că-z doar mişcă, mă! auzi-l (*bagă ceasul în urechea elevului*).

Elevul (*ferindu-se*): Da, dar daca nu-l întoarcem, nu mişcă.

Profesorul (*satisfăcut*) : Bravo! (*către domnul inspector:*) Ş-apoi doar ăsta-i ghintre cei meghiocri.. Bine! (*Elevul trece la loc.*) Tu, mă! ălălant ghe lîngă el... Cîke

picioare are boul, mă!

Elevul: Patru, dom'le!

Profesorul (vesel) : Ei, pe dracu! că-z doar n-o să aibă șapke!... Și ce e boul cu patru picioare? lucru ori ființă? Ha?

Elevul: Ființă, dom'le!

Profesorul: Dar masa ființă-i?

Elevul: E lucru, dom'le!

Profesorul: No! că-z n-are și ea patru?

Elevul: Da, dar nu se mișcă, dom'le!

Profesorul (și mai vesel) : Ei! pe dracu! să se miște... poake doară că cu spirikismus!

Inspectorul (tușește tare și caută să schimbe vorba) : Mă rog, cum îl cheamă pe elevul acesta?

Profesorul: Anibal Ionescu.

Inspectorul: Răspunde bine.

Profesorul (cu siguranță): Că-z ăsta-i ghintre cei bunișori!... No! la gheografie acum... Mă! tu ghe colo... Spune-ne tu doară toake ștakele Europei.

Elevul: Franța, dom'le.

Profesorul: Franția, bine!

Elevul: Anglia, dom'le.

Profesorul: Iaște!

Elevul: Germania, dom'le.

Profesorul: Ghermania.

Elevul (se pornește repede —

Profesorul *dă din cap afirmativ la fiecare nume de stat cu satisfacție și cu mândrie*) : Elveția, Rusia, Suedia, Italia, Belgia, Olanda, Turcia, Bulgaria, România, Serbia, Muntenegru și Grecia... dom'le!

Profesorul *(încruntându-se)* : Și apoi mai care, mă?

Elevul : Atâtea, dom'le!

Profesorul *(începând să scrîșnească)* : Dar Spania, mă?

Elevul *(intimidat)* : Și... Spania, dom'le!

Profesorul *(mai aspru)* : Dar Spania, ungh-e-i Spania?

Elevul : ...?!

Profesorul *(magistral)* : Spania-i lângă Portocalia, mă bou-le, și viță-ver-sa!

Elevul *(aiurit)* : Și... Spania și Portocalia, dom'le!

Profesorul *(din ce în ce mai sus)* : Și mai care?

Elevul *(pierdut)* : Virță-ver-cea, dom'le!

Profesorul *(indignat)* : Nu Viță-ver-cea, mă! Dă-ni-mar-ca, mă! Dania, mă! *(Șoptind amenințător printre dinți:)* Dania tatînă-tău! *(Energic:)* Mer-ji la loc, bou-le!

Elevul *pleacă obidit la loc.*

Inspectorul *(conciliant)* : Ei, ori-cum, tot a știut destul de bine.

Profesorul *(încă fierbînd de ciudă)* : Pe dracu! știut! Traiane Ghiorghiescule! Vină tu... Spune-ne tu doară, s-audă și onorat domnul inșpector: dacă sunt în lume apoi cîke se veghem doară, cine le-au făcut pe toake?

Elevul *(sigur)* : Natura, dom'le!

Profesorul *(zîmbind cu bună-*

tate filozofică) : Ei, pe dracu, Natura!... Dar pe Natura aia cine au făcut-o, mă prostovane?

Elevul : Dumnezeu, dom'le!

Profesorul : Dar vezi bine că Dumnezeu, că-z doar nu tată-tău și mumă-ta!... No! acuma... noi, românii, musai doară să șkim pe cum că: ghe ungh-e ne tragem noi?... ghe ungh-e?... spune!

Elevul *(energic)* : De la Traian, dom'le!

Profesorul *(făcînd cu ochiul in-spectorului, care stă în admirație)* : Și cine era Trăian?

Elevul : Era un om bun!

Profesorul *(emoționat)* : Bun, drăguțul ghe el! zic zău lui Dumnezeu, bun!... Și cu cine s-au bătut el?

Elevul *(brav)* : Cu turcii!

Profesorul *(rîzînd cu mult chef)* : Pe dracu! Că-z ungh-e erau turcii pînă atunci în Europa... Mai tîrziu doară apoi s-or ghesco-per-it turcii... *(Puternic:)* Cu dacii, mă!

Elevul *(mai brav)* : Cu draci!

Profesorul : Că zău lui Dumnezeu că cu draci s-o bătut!... Dar mai apoi, Ștefan cel Mare și Michaiu Bravul cine au fost?

Elevul *(mîndru)* : Ei erau oa-meni buni.

Profesorul *(apro-bînd cu tărie)* : Buni, mă!... și s-au bătut...

Elevul *(cu multă mîndrie națio-nală)* : Cu draci!

Profesorul *(entuziast)* : Cu draci! zic zău lui Dumnezeu!... Mer-ji la loc!... Bravo, prostovane! *(Către in-spector, care e transpor-tat:)* Că-z ăsta doară iaște un

școler emininke!

Inspectorul: Are și mult talent!

Profesorul (cu siguranță) : Ei! pe dracu, talent!... că-z talent nu-i doar ghe vreo samă! asta-i lucru anticvat... Cu metoaghele mogherne doară, totul zace numai în aplicățiune!... No! la muzică acuma... Spune-ne, Popăscule: ce-i muzica?

Elevul: Muzica este care cîntă, dom'le.

Profesorul (nemulțumit): Nu așa, loază! Nu cuvînta doară ca rîtanii... vorbește ca școlerii. Dă-ne tu numaighecît ghefîniția chiară si aghecvată!

Elevul: Muzica este...

Profesorul: Ce?

Elevul: Este cînd...

Profesorul (foarte nemulțumit și repetînd definiția) : Muzica iaște aceea care ne gîghilă urechile într-un mod plăcut... (*pîntre din-*

ți, aparte, școlarului:) Ia sama doară să nu ți le gîghil eu ție într-un mod neplăcut! (*Se aude clopotul de ieșire*) :

Inspectorul (se ridică; copiii fac și ei ca inspectorul) : Domnule profesore, sunt foarte mulțumit. Metoda dumitale e admirabilă...

Profesorul (tăindu-i vorba cu mîndrie) : Că-z asta doară e me-toada lui Peștaloțiu!

Inspectorul (urmînd) : ...și zelul dumitale vrednic de laudă... (*Către elevi:*) Voi, băieți, căutați a profita de știința bunului vostru profesore și nu uitați că de la voi așteaptă mult patria, România, pentru viitor!

Profesorul (conducînd cu multe reverențe pe inspector și încîntat de rezultat) : Că-z eu ce le tot spun boilor, onorat domnule inspectore?... Apoi dacă-s porci și n-au ghestulă aplicățiune!

3. AJUNUL EXAMENELOR

Profesorul: No! mîne apoi începem doară! Cîți ghintre voi au ștuduit, or mere mai gheparke; cîți au fost putori și n-au ștuduit, trebuie că rămîn repekinți. Acuma doar numai să vă muștruluiesc că cum să fiți la aceea înălțime la carea caută a fi scolarul întrucît privește educațiunea prințipială, respeckive la o conduită exămplară față ghe azistenții cari vor fi ghe față. (*Către un școlar din fund:*) Închighe gura, boule, că-ți întră musca... (*Băieții rid.*) Silen-

țium!... Scolarul caută să fie cu — rat îmbrăcat...

Școlarul Ionescu: Mie mi-a făcut mama haine nouă, dom'le.

Profesorul: Ei! mă-ta! că-z doară nu era să ți le fac eu! (*Rîsete.*) Silențium, măgarilor. Educațiunea prințipială mai apoi ne obligă la respect cătră cei mari, și la înfățișare moghestă, care iaște ca un *ghecorum* al juneții... (*Răspicat și sever:*) Că pe carele îl voi veghe că rînjaște, ori se zbenguiaște, apoi minken acelui măgar

i-oi lunji eu urechile... măcar de-ar fi ficior ghe Erzherzog!...

Școlarul Popescu: Dom'le, tata a zis că să-i spui de câte ori ne tragi de ureche, ca să vorbească la Cameră.

Profesorul (cu un ton de mîngîiere) : Că-z astea nu le-am spus pentru kine. Pe kine doară ke cunosc ca un școler emininke... Le-am spus numai pântru porcii eilanți!... No! acumă să probăluim cîke o țîră ghin makerie... Popăscule! *(O plesnitoare și-apoi alta și-ncă una pocnesc în zidul din*

spatele profesorului; acesta sare în sus speriat.) Hoghi a fène èghemek! Cine a fost porcul și măgarul...? (Toată clasa rîde.) Cine?... Min-ken musai să aflăm cine nu a știut respectul? (Fierbe de ciudă.)

Mai mulți școlari: Popescu, dom'le!

Profesorul: Popăscu? Nu se poake... Popăscu doară-i un școler emininke.

Școlarii: Popescu, dom'le.

Profesorul: Acela care mai face asta, lasă-l apoi doară... Popăscule... dacă cineva ke-ntreabă să-i

spui numai cîte operațiuni avem în aritmetikă, cum vei răspunde?

Popescu: Trei, dom'le.

Profesorul: Nu-s mai mulke?

Popescu: Cinci.

Profesorul: Nu-s mai puține?

Popescu: Două.

Profesorul: La ghereptul vorbind, sunt numai două în principiu, sporire și scădere ghe unite; numai doară, după diferențierea lor în praxă, ghevin că-s patru; aghițiunea, substrațiunea, multiplicățiunea și ghiviziunea. No! bine! meri la loc... Spune numai lui tată-tău să vină mîne să ne onoreză. (*Altă plesnitoare.*) ...*O fêkete kukio!* Cine-i porcul și măgarul?

Toți: Popescu, dom'le!

Profesorul (necăjit) : Silențiu! Ioanescule! dacă cineva ke întreabă că-s cîte-s emisferele pămîntului, tu ce vei răspunde?

Ionescu: Două, dom'le!

Profesorul: Nu-s mai mulke?

Ionescu: Nu, dom'le!

Profesorul (iritat) : Ba da, loază!

Ionescu: Care, dom'le?

Profesorul: Acele care sunt, boule! emisferul austral, emisferul boreal, mai gheparte apoi emisferul oriental și emisferul octidantal, măgarule! Meri la loc, vită! Vine mîni-ta, mîne?

Ionescu: Nu, dom'le, că spală la mama lui Popescu.

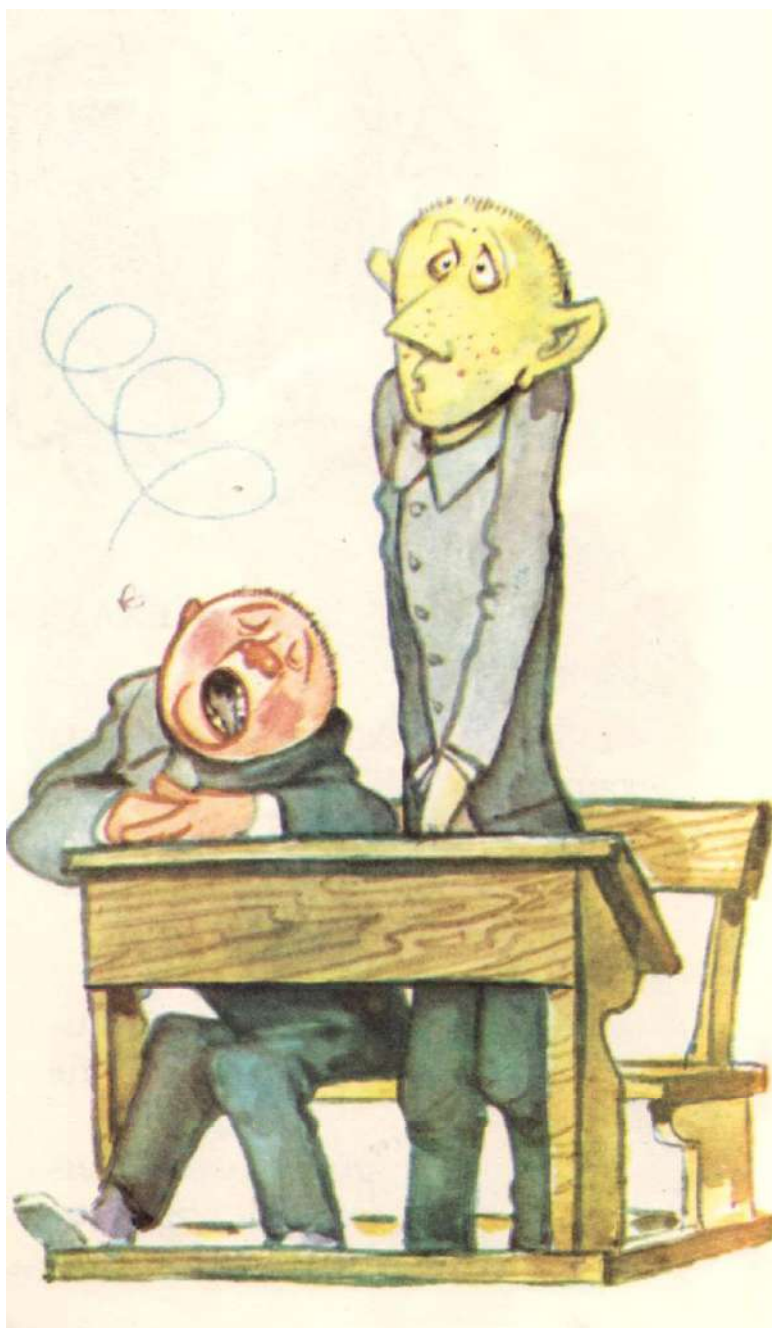
Profesorul: No bine, că-z tot n-avea ce procopseală să vază.

Un pumn de plesnitori; profesorul sare cît colo.) O fêne șo fêkete

kukio! (Turbat:) Care e iar măgarul și porcul care n-are respect?

Toți: Popescu, dom'le... (*Rîd.*)

Profesorul (potolindu-se) : No! Silențiu! Luați aminke doară la muștruluiala care v-am făcut... Mîne este ziua cînd pukem zice, pedagoji și școleri, față cu onorata azistență care va fi ghe față: *finis coronat opus!... In educatione et virtute... (Copiii fac zgomot... Popescu se caută să mai găsească o plesnitoare. Profesorul iese repede, înjurînd teribil ungurește.)*

4. EXAMENUL ANUAL

Două mahalagioaice asistă la examenul copiilor lor.

Profesorul, pedagogul nostru absolut, ascultă pe copiii mahalagioaicelor.

E foarte aspru și fără chef.

Mamele stau înțepate pe scaune, unde s-au așezat fără să fie poftite.

Profesorul (către elevul Popescu, care n-a răspuns la trei întrebări) : No! prostule, dacă nu știi

pe estea, care-s ghe tot simple și jenărale, apoi spune-ne rațiunea pîntru carea românii au kins să urmează o polikikă jermîină pe timpul lui Mihaele Bravul?

Popescu:...?

Profesorul: No! spune odată!

Popescu:...!

Profesorul (energic): Meri la loc, boule! *(Către mama lui Popescu, care este foarte mîhnită:)* Că-z prost l-ai făcut, cucoană!

Apoi ăstuia doară numai paie să-i dai să mînce. (*Mama lui Popescu plînge.*) Că-z geaba te mai bocești acuma! nu-l mai dreji. Are să mai steie încă șapke ani repekinke... Ioanescule! (*Mama lui Ionescu tușește foarte mișcată.*) Cumu-i pămîntul, mă?

Ionescu: Mare, dom'le!

Profesorul: Pe dracu mare! L-a măsurat mîni-ta să vază mare-i. Pe lîngă alke astre, bunăoară Saturnus, au Neptunus, au Iupităr, pămîntul nostru doară-i o scîrbă! nici cît să chiorăști un șoarece... Nu-i vorba ghe mare, mă prosto-vane! e vorba cumu-i?

Ionescu: Se-nvîrtește, dom'le.

Profesorul (*răstindu-se puternic, mama lui Ionescu se sperie*) : No! apoi? dacă se învîrke, cumu-i! în trei colțuri, animale?

Ionescu: Nu dom'le!

Profesorul: No, dar?

Ionescu: Rotund.

Profesorul: Vezi așa, loază!

(*Se face un zgomot la ușe. O doamnă din înalta societate, doamna Ftiriadi, intră împreună cu un mops gras, care vine să se gudure pe lîngă pedagog.*)

Profesorul (*întîmpinînd-o foarte emoționat*) : Onorată doamnă, eu încă mă recomînd! (*Ia cățelul în brațe.*)

Doamna Ftiriadi (*foarte volubil, și pe un diapazon mult mai-nalt*) : Am venit pentru băiat... Să-ți spun drept că nu vream să-l aduc să dea examen la școala publică, nu vream să se amestece cu fel de fel de băieți rău crescuți.. Dar a stăruit tată-său... zice că e ordin de la minister... Și de-aia l-am trimes la d-ta, care-i cunoști caracterul lui ambițios, de cînd îi esti meditator.

Profesorul: Binevoiască numai onorata doamnă să ieie loc. (*Către Ionescu, care așteaptă în picioare:*) Tu meri la locu-ți... De hatîrul mîni-tii, pe kine nu ke las repekinke! No! meri!

(*Ionescu merge la loc.*)

Ioneasca (*ridicîndu-se*) : Sărut mîna!

Profesorul (*demn*): No bine, poți mere. (*Ia scaunul Ioneaschii și-l pune lîngă doamna nou-sosită, și așază cățelul pe el; mopsul, mulțumit, îl linge pe nas. Mahalagioai-cele ies foarte umilite.*) No, acumă tînărul Ftiriadi! Spune-ne, s-au-dă și ilustra matroană, onorata ta mamă: nu-i așe că pămîntul se-n-vîrke în jurul soarelui trei ani cîte 365 ghe zile și mai apoi în al patruilea în 366 ghe zile?

Micul Ftiriadi: Da, dom'le.

Profesorul (*face semne de aprobare doamnei Ftiriadi care, foarte satisfăcută, se scoală de la locul ei, drege cravata băiatului, îl sărută și se așază iar la loc*) : No, nu-i așe că presiunea se ghemonstră sufîtiente prin cele două emisfere (*doamna Ftiriadi tușește tare*) ghe Maggheburg?

Micul Ftiriadi: Da, dom'le.

Profesorul (*cătră clasa întregă*): No, boilor, vegheți numai exămplu ghe aplicățiune! (*Către micul Ftiriadi:*) No, încă una și-apoi basta! Spune-ne: nu-i așe că Ioane Corvin ghe Huniaghe, și Makiaș Corvin, și-apoi dup-aceia doară toți magnații maghiari fost-au români ghe-ai noștri?

Micul Ftiriadi: Da, dom'le.

Profesorul: Bine! Bravo!! Emi-ninke!!!

Doamna Ftiriadi: Mersi, dom-nule profesor... Sunt foarte mulțumită... O să-i spui și lui Ftiriadi cîta osteneală-ți dai cu copiii...

Profesorul: Ilustră doamnă, că-z asta ni-i misiunea. Datoria ni-i să luminăm jenărațiunile ju-ne; că-z fără instrucțiune și edu-cațiune, un popor doară e învins astăzi în lupta pentru existență, și cine-i învins, apoi acela dă-l dracului! vorba lăkinească: *una salus vickis nullam șperare salukem!*

EMULAȚIUNE

Două zile întregi, 10 și 11 mai, vechea noastră cunoștință, d. Marius Chicoș Rostogan, pedagogul absolut, a urmărit cu cel mai viu interes, pas cu pas, pe elevii liceului „Traian” de la Severin, cari au fost aceia ce se numește *le clou* (cuiul) cu ocazia festivităților naționale în anul acesta.

Prin multe emoțiuni a trecut ziua eminentul pedagog, și ceea ce vedea ziua nu-l lăsa să doarmă

noaptea. Acel cui al sărbătorilor regale i-a rămas la inimă.

După două zile de emoțiuni și de gânduri înalte, după două nopți de insomnie, d. M. Ch. Rostogan intră vineri, 12 mai, dimineața, în clasă foarte posomorât.

Se vede bine, după fizionomia și după mișcările eminentului profesor, că sufletul i-e încărcat.

De ce, oare?

Vom vedea îndată ce-l vom asculta.

Cititorul știe, fără să mai alterăm modul normal de a scrie româneasca, micile particularități de pronunțare ale eroului nostru național-cultural.

Profesorul intră, cum am zis, posomorît; se uită lung la școlari, clatină din cap considerîndu-i, apoi începe solemn.

Să-l ascultăm cu atenția cuvenită.

Profesorul: No!... care dintă voi au fost ieri ș-alantăieri la paradie?

Școlarul Ionescu: Am fost toți, domnule...

Profesorul: Toți?... bine! Văz-t-ați numa la paradie pe colegii voști din ghimnazium „Traian” de la Turnul Zeverin, cari au vin't...

Școlarul Georgescu: Numa' după ei ne-am ținut toată ziua, domnule; d-aia n-am venit ieri la scoală.

Profesorul: N-ați vin't ieri la școală, ha?...

Școlarul Otopeanu: Nu, domnule, că te-am văzut și pe dumneata că umblai după ei, și...

Profesorul: No!... văz't-ați numa?...

Școlarul Ionescu: Dumitale ți-era cald, domnule...

Profesorul: Ha!

Școlarul Otopeanu: Te ștergeai mereu cu basmaua...

Profesorul (impacientat): Tu închide-ți rîtul!... No!... văz't-ați numa ieri ș-alantăieri la paradie cum au fost cununate cu lauri

și înaltă aprobățiune distiplina aceea și aplicățiunea aceea, m'rog, pe care au arătat-o școlerii aceia?

Otopeanu: Păi?

Profesorul: No!... văz't-ați numa ce iaste lucrul acela, m'rog, carele se cheamă respectul datorinții (*cu elevațiune*) carele este fundamîntul acelu lucru, m'rog, carele se cheamă adevăratul românism?... Că-z eu ce vă spun în toate zilele, măgarilor! și vă muștruluiesc (*foarte sentimental*) cu aceea dragoste, cu acel devotămînt ca un adevărat părinte pîntru copiii lui m'rog! ca să scot și din voi oameni... și voi (*foarte mîhnit*) n-ascultați!

Școlarul Otopeanu (afectat de mîhnirea profesorului) : Ba, ascultăm, domnule!

Profesorul (schimbînd tonul, foarte aspru) : Ba n-ascultați, rîtagnilor! că dacă ați fi ascultat, în atîta vreme, de patru ani, de cînd fac cu voi rotățiune, mi-ar fi succes si mie să vă scot o dată la un defilir în paradie; să capăt și eu aceea înaltă aprobățiune, carea este ca o recompenză, m'rog.

Școlarul Anibal Ionescu (făcînd zgomot în bancă, cu tonul înfundat cătră camaradul său Otopeanu) : Astîmpăr'te dom'le!

Profesorul (tunător) : Ce-i acolo, animale? (*Ia rigla de la tablă și o joacă-n aer.*)

Ionescu: Domnule! Otopeanu nu mă lasă-n pace.

Profesorul: Otopene! socotești că nu ți-s urechile destul de lunji?

Otopeanu: Nu... domnule! nu i-am făcut nimica... el nu mă lasă

pe mine.

Ionescu: Nu, domnule!

Profesorul (cu toată asprimea) : Silențiu! No!... uitați-vă numa vitele, cum nu știe asculta cu atențiune cînd le vorbesc de un așa lucru, m'rog care ar trebui să provoace o emulațiune... Pîntru aceea, toate ostenele mele cu cele mai din urmă metoade nu mi-au succes! (*Se emoționează treptat.*) Pîntru aceea doară ieri ș-alantăieri am simțit acel simțămînt carele se numește, m'rog, penetrățiune, cînd am văzut aceea mîndreță de școleri ca o lejiune din acelea cari au vin't cu divul Traian și au trecut întîi pe la Viminacium — Ionescule! — și al doilea pe la Egreta-Drubetis — Ghiorghiescule! — pe podul lui Apolodor — Otopenie!!! —... aceea mîndreță de școleri, cu peptu-naintre, cu capu-ndărăpt, cu pas amăsurat pe muzică! (*Ridică linia ca o sabie, scoate pieptul, înalță fruntea.*) Așa școleri să fi avut, ca să fac cu ei, m'rog, un defilir! (*Pornește*) Links! rechts! links! rechts! links! (*Defilează pe dinaintea băncilor cu mult soldatesc.*)

Școlarii aplaudă foarte veseli.

Profesorul (oprindu-se ostent) : Așa școleri romani îmi trebuia mie! da nu niște loaze levantine ca voi, care nu știți decît numa doară să vă rînjiți și nu aveți respect pentru dătorință!

Școlarul Ionescu: Domnule, tata spunea aseară c-a citit la gazetă, că zice că e acolo la Severin un profesor mare, l-a decorat re-

gele, că zice că el...

Profesorul (cu humor) : Ce e tată-tău?

Ionescu: E de aici, domnule!

Profesorul: Nu te-ntreb de unde-i, prostule! te-ntreb, ce-i?

Ionescu: Ce să fie, domnule!

Profesorul: Ce meșteșug are, boule? Ce-i? popă? negustor? hengher?

Ionescu: Nu, domnule... pantofar, zice că-l cheamă d, Costescu.

Profesorul: Pe cine-l cheamă d. Costescu? pe tată-tău?

Ionescu: Nu, domnule; pe profesorul de la Severin; zicea tata: așa profesor, halal să-i fie!

Profesorul: Spune-i tată-tău, sușterului, așa de la mine: *ne, sutor, ultra crepidam*, că-z doar nu toți suștării or să aibă compekența să se pronunțe obiectiv asupra metoaghelor de pedagogie care iaste cea mai înaltă știință. Înțeleșu-m-ai?

Ionescu: Nu, domnule!

Profesorul: Vina tată-tău și mumii-ti, că te-or făcut prostovan!

Școlarul Georgescu: Domnule, pe mine a zis tata că mă trimete la Severin în gimnaziu... la d. Costescu.

Profesorul: Da tată-tău ce-i?

Georgescu: Avocat și deputat...

Profesorul: Te poate trimite și la Kecikemet! tot dejaba! daca n-ai aplicațiune, n-are ce-ți face, să fie nu Costescu, să fie, m'rog și cel mai emininke pedagog, m'rog, să fie măcar și Peștaloțiu! că-z doară te-am proboluit de atîta

vreme, de patru ani, de cînd fac cu tine rotățiune!

Otopeanu: Și eu o să rog pe taica să mă trimeată tot la d. Costescu...

Profesorul: Da trimeată-te și la furci! (*Schimbînd tonul:*) No! basta cu colocvia! Nu vreau să vă las să mereți mai departe în ghimnazium fără să aveți și voi o diștiplină. Curînd acuma va veni finele anului, cînd vom arăta, m'rog, cu toții onoratului ministeriu cum am știut să ne împlinim dătorința, ca să căpătăm și noi o înaltă aprobățiune.

Pîntru aceea dar, m-am hotărît ca de astăzi o oară pe zi să aibă o destinațiune hotărîtă pîntru muștruluială, ca să proboluim, m'rog, spiritul nostru de emulațiune. De astăzi, vom începe să

facem pînă la împărțirea premiilor ecserțir. Aceia dintă voi, cari vor avea mai multă aplicațiune, vor fi amăsurat, corporali și undrofițiri, iar acele loaze, cari vor fi proști, vor rămîne cătane proaste. Trubeie ca să arătăm și noi, m'rog onoratei azistențe, care va fi de față ca să ne onoreză la un defilir, că ne-am dat osteneala, asa că toti musai să strije cu patriotism: *virtus romana rediviva!*

No! acum să vă văz! toți după mine la ecserțir, ca o lejiune traiană!

(Merge la ușă, o deschide de pe-rete; apoi se-ntoarce, ia rigla ca o sabie, așează pe copii în linie de companie, și pornește urmat de micii legionari, comandînd:)

Peptu-nainte! capu-ndărăpt!

forverț! marș! Links! rechts!
links! rechts!

(Iese pe ușe. Copiii urmează foarte
mîndri pe comandantul lor. Ajung
în curte.)

*Profesorul (se oprește și co-
mandă) :* Halt!

*Școlarii se opresc în repaos pe
loc.*

*Profesorul (asudat, se șterge cu
basmaua) :* No! văz't-ați că nu e
vreun lucru mare, dacă aveți o țîr
de atențiune și de aplicățiune?...
Gînditi-vă numai la reușita aceea
măreața — cînd onoratele ma-
troane romane ale soțietății (*cu
mîndrie prospectivă crescîndă*) vor
arunca cununi de flori asupra
voastă, și feld-mareșalii și ghe-
neralii, și onoratul ministeriu, și
toți spectații, inșpectori, și rejele
și rejina, și cronprinții, cari sunt,
m'rog mai mari ca un erțherțoc,
vă vor da înalta aprobățiune, și
mie, profesoarei vos', pîntru

împlinirea dătorinții după me-
toada mea o distințiune, m'rog o
decorățiune pînă să mă pună în
penziune, cum i-or dat și Costes-
cului, m'rog — gîndiți-vă numa
la reușita aceea măreață, care,
neam de neamul vos', niște rîta-
ni! nu s-au învrednicit, mă rog!

Ionescu: Da!... da noi n-avem
ca băieții lui' d. Costescu muzică.

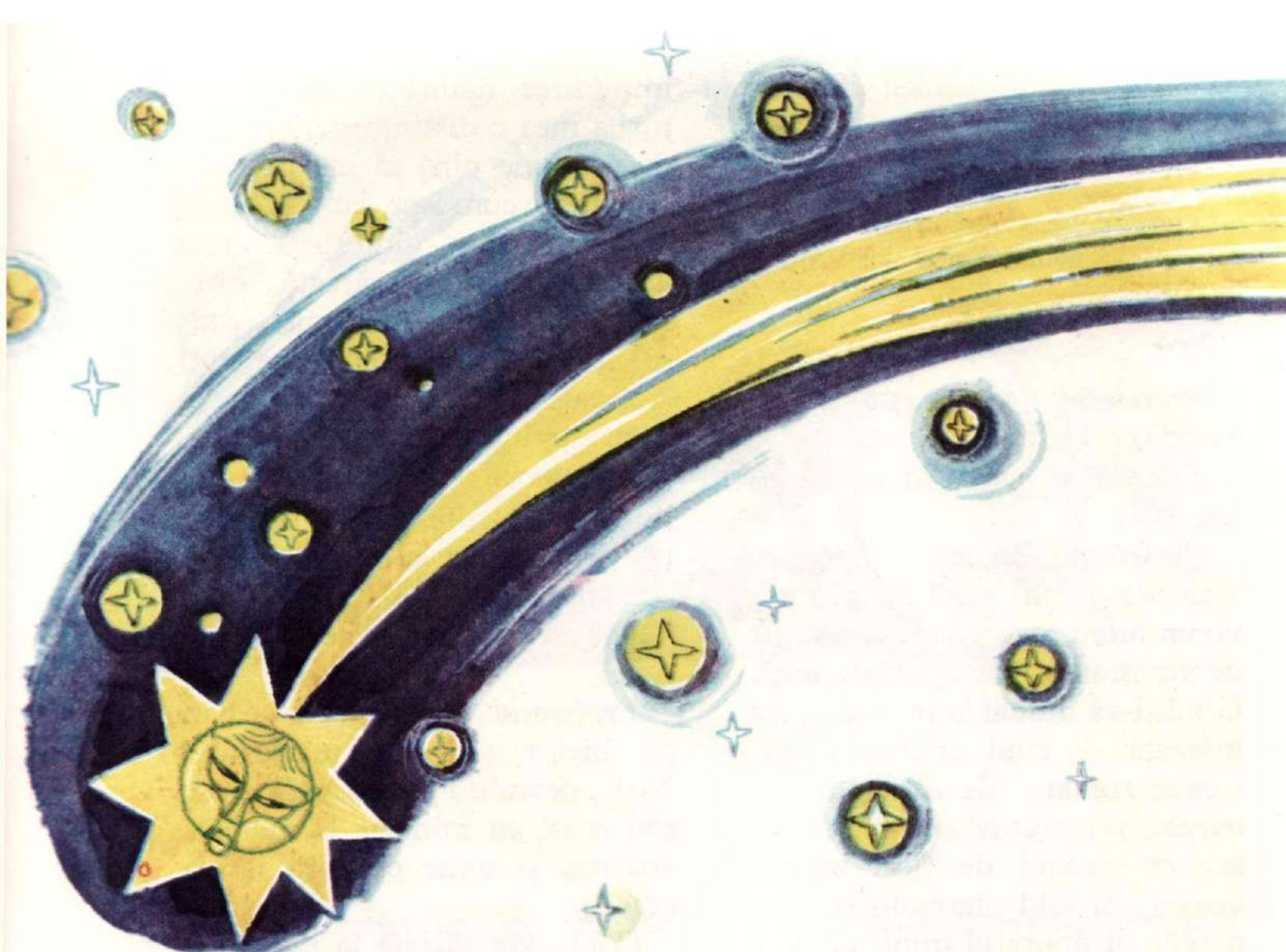
Profesorul: Muzica nu-i de
lipsă!... Destulu-ți-i un trombe-
țaș și un doboș la o mică lejiune
romană!

Otopeanu: Eu bat toba, dom-
nule!

Profesorul (obosit) : S-o bați
pe pielea tată-tău, măgariule!
No!... destulu-i pîntru astăzi. Me-
reți acas' cu mîndrie la mamele
voastre, si mîne cu toții iar la
ecserțir!

Copiii vor să iasă în neregulă.
Profesorul zbiară „halt!” Ei se
pun în rînd și ies pe poarta școa-
lei, militărește, pe cînd profesorul
le comandă cadența pasului:
„links! rechts!”

DESPRE COMETĂ

Prelegere populară

D. Mariu Chicoș Rostogan, distinsul nostru pedagog și director al școalei model „Ulpia Traian”, este destul de cunoscut tuturilor acelor care se interesează de mișcarea noastră culturală, așa ca să ne scutim de a-i mai face vreo reclamă. Ne mărginim doar să dăm aci, cu sfîințenie, prelegerea pe care d-sa a ținut-o, în fața școlarilor săi, asupra co-

meteii de luni 1, marți la 2 noem-vrie.

Pentru ca să guste cititorul și mai bine această producțiune, trebuie să-i amintim că vechea noastră cunoștință, eminintele pedagog, dr. Mariu Chicoș Rostogan, totdeauna înainte de *e* și *i*, pronunță pe: *n* ca *gn* franțuzesc; *t* ca *k*; *d* ca *gh*; *g* ca *j*; *c* ca *șș*, etc. Pe ici, pe colo, pentru a ținea deș-

teaptă această amintire, transcriem cât se poate mai exact felul de pronunțare a eminintului pedagog, lăsînd cititorului să suplinească părțile din cale-afară originale.

Iată prelegerea d-lui Mariu Chicoș Rostogan:

Profesorul: Am primit ghe la onoratul ministeriu următorul țiricular:

„Domnule director,

În apropierea zilei de prima novembre, lumea toată și mai cu seamă masele populare sunt adînc mișcate de profeția savantului Falb asupra sfîrșitului lumii prin înfîlnirea pămîntului cu cometa lui Biela.

Ministeriul vă invită dar cu onoare a face copiilor din școala dv. o prelegere populară despre comete în genere și despre falșitatea prevederilor sinistre, adică despre imposibilitatea unei ciocniri a planetei noastre cu un alt corp ceresc.

Știm cu toții că influența generațiilor cari trăiesc simultaneu este reciprocă. Astfel, copiii, mergînd pe la căminurile lor, ar duce îmbărbătarea de care au astăzi atîta nevoie masele populare ignorante, a căror imaginație este totdeauna pornită la superstițiuni și la credință în supranatural.

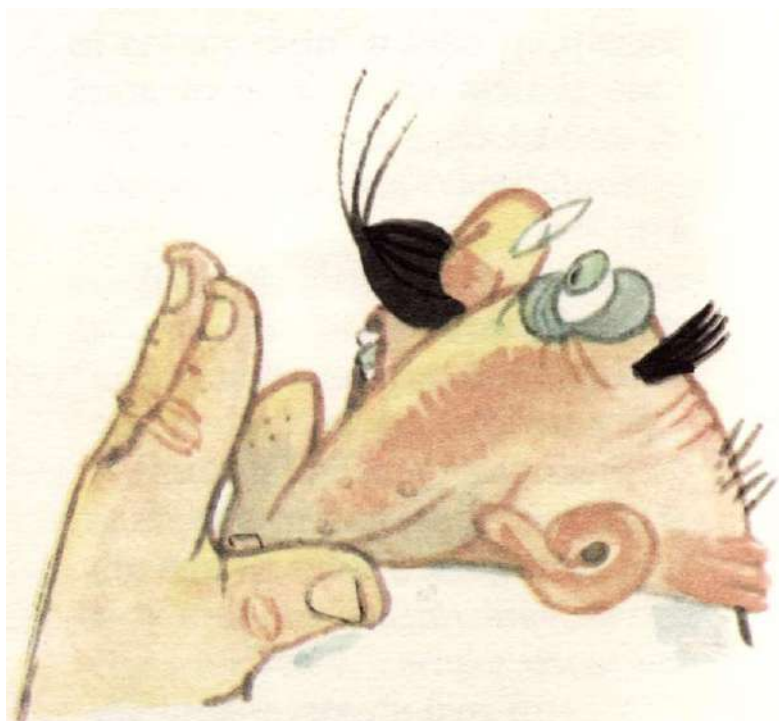
Primiți, domnule director, distinsa noastră considerațiune.”

No! auzit-ați numa cum se esprime onoratul ministeriu către migne, mă?... „cu onoare!” și... „ghischinsa noastră considerațiune!...” Numa voi, niște rîtagni, nu cunoașteți rășpectul, și doar ghestul vă muștruluiesc...

Ne vom îngheplini aședar mi-siugnea și vă vom face o prelejere ghespre comeată.

Școlarul Ionescu: Apoi, a trecut...

Profesorul (aspru) : Nu fă larmă, spurcăciune!... Silențium și

atențiune, că-z intrăm în make-rie!

Numele „comeată” iaște ghe jănul feminin: o comeată două comeate, și gherivă ghe la **coma**, coamă, capelură, pleate lunji, respective: comată, comeată, astru pletos, **vulgo** stea cu coadă.

Apărățiunea comeatelor au e-sățiat togheauna înrîurire asupra maselor populare, asupra prostimii, cu atîta mai mult că aceea apărițiune au fost preșesă ghe bolizi, mecheori, așterioizi, cari se arată ca o ploaie ghe steale și cari...

Școlarul Otopeanu (ridicînd mîna-n sus) : Dom'le!...

Profesorul: No! ai vreo observațiune de făcut?...

Școlarul Otopeanu (în picioare) : Dom'le, mama-ntr-o seară, iarna trecută, a văzut ploaie de stele, afară...

Profesorul (impacientat) : He!.. că-z doară nu era să le vază-n bordei...

Școlarul: Și eu și taica eram culcați, și cînd a intrat mama în casă și ne-a spus să ieșim afară să vedem taica n-a vrut.

Profesorul (mai impacientat) : Ha!

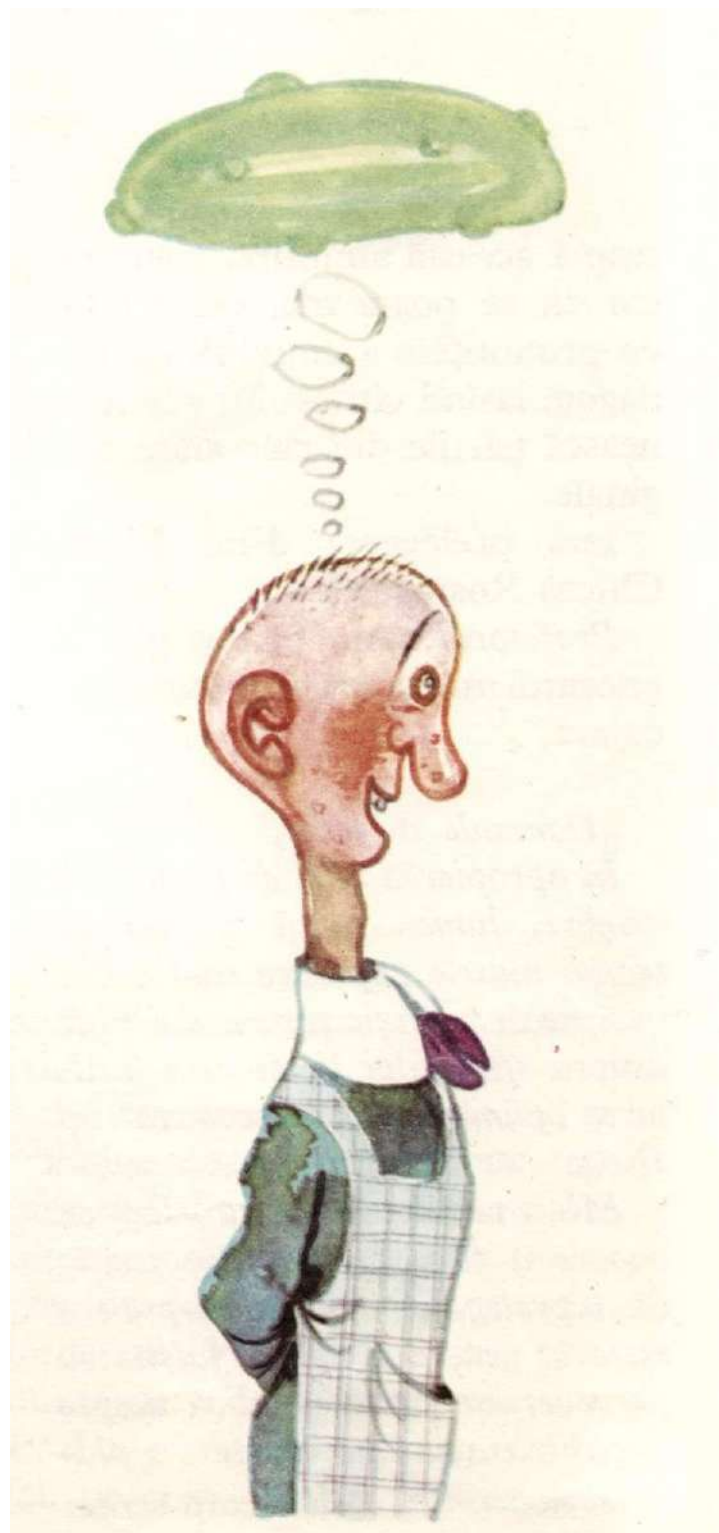
Școlarul: Zice taica: „Nu ies din plapumă pe gerul ăsta, să știu de bine că plouă și cîrnați...”
(**Școlarii rîd**).

Profesorul (foarte impacientat): Tată-tău este un azin, carele nu știe să-ți ghea o educațiune zolidă. (**Copiii rîd mai tare; profesorul foarte aspru:**) — No! basta!

Merem mai gheparte și intrăm

în ghemonstrățiune. (**Coboară la tablă, ia tibișirul și desinează, nu tocmai exact, o elipsă cu focarele foarte depărtate.**) No, acum, Bîrsăscule, tu carele ai mai multă aplicațiune la machemachică, spune-ne doară ce am vrut eu să prezent aici?

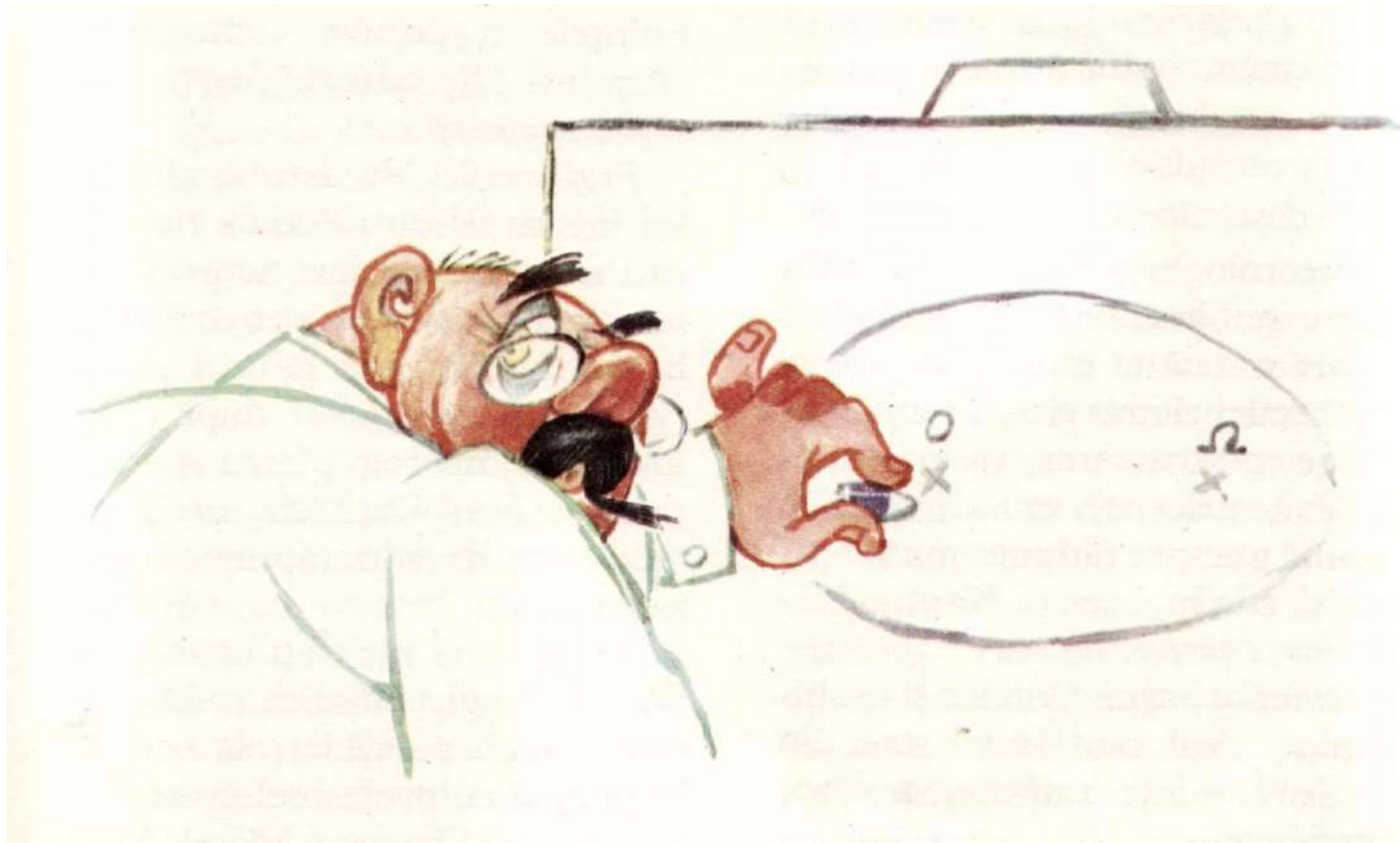
Școlarul Bîrsescu: Un... castrevete, domnule.

Profesorul (stăpînindu-și un zîmbet simpatic) : Mîncă-l cu mămă-ta! (*Schimbînd repede tonul:*) Tot la foale ți-i gîndul, să le-n-dopi!... Nu-i castraveche, mîncăule!... e o elipsă, o curbă lunguiață, care are dublu țentrum; unul aici în punctul omicron, și alt țentrum togma dincoace, la ceilantă estemitache, în punctul

omega. Aceasta-i calea comeatii.

No, acum pornim, mă rog, cu comeată de dincolo de punctul omicron pe calea ei, și merem, merem, mereu merem cătră soare, carele iaște în primul țentrum. omega. (*Urmînd, după metoda intuitivă, cu creta pe linia elipsei, profesorul simulează creșterea și descreșterea mersului cometei.*)

Cu cît se apropie ghe soare, astrul pletos își acțelărează amăsurat mersul său, nețăsare creștendo, simțind acea atracțiune punchearnică, ca un școler diliginche cînd s-apropie de focarul luminii intelectuale și morale, de școala și de profesorele său... Apoi, cu cît se depărtează de la primul țentrum și mere cătră al doilea țentrum, se leneveaste amăsurat și îmblă-ncet si tot mai încet, descreștendo ca un școler

puturos și fără aplicațiune (*cu dezgust*), carele preajetă la dătorință.

Exempla doțent: bunăoară, în-tăi ca Bărsăscu Știpiogne, și al doilea ca Ionescu Agnibal *alias* agnimal! (*Rîsete.*) Silențium!...

Pentru aceea doară, cu toate calculățiunile și operațiunile algebraice asupra proțesului mecanic, că *a* plus *b* musai că este mă rog ecval cu *t*, cometa nicighecît nu vine prețize.

Școlarul Ionescu: Zicea că vine ieri seara, dom'le.

Profesorul: Au zis tată-tău...

Școlarul: Nu, dom'le; Falb...

Profesorul: Ai văzut tu pe Falb...

Școlarul: Nu, dom'le, era în *Universul* și-n toate gazetele...

Profesorul (grav) : *Ugniverzul*, doară și toate gazetele cvotighiene nu sunt competente în cauză; pîntru așa un lucru trebuie să konzultăm publicațiunile șpețiale, cum e bunăoară *Mundus* oder *Țodiacon*, „Univerzal-tranștedental - cosmologhișe - astronomișe - meteorologhișe *Flighende Bleter*”, acea publicațiune de fală care apare o dată la lună și în care se arată țălebritatea erughitiunii germîne, pîntru carea, ca s-o poată cineva pricepe, musai să aibă știință ghespre rațiunea pură, musai să știe jugheca ca Kant. (*Școlarii rîd tare.*)

Faveke lingvis! vitelor și grobi-anilor, cînd caut să vă scot din acele credințe rătăcite, a căror consecvenție este ignoranția și imbețilitachea!... Căci au fost proști și neghiobi, *ștultorum numerus insignitus!* cari au crezut cum că orice comeată iaste un sămn, o amenințare, o piață rea...

Școlarul Otopeanu: La noi, la Otopeni, spune, dom'le tata, că s-a stîrpit toate vacile cînd a venit cometa ailaltă.

Profesorul: Dar mumă-ta de ce nu s-au stîrpit, boule?...

No, merem mai gheparke... fără *collocvium!* Să vedem numa care este posibilitatea de o întîl-

nire a globului terestru cu cometa lui Biela... (*Hotărît:*) Apoi, asta nu-i slobod, asta nu se poate, deoarece toți erughitii au proboluit negativa! (*Cu siguranță:*) *Natura non fațit zaltus*, mă prostovanilor! Ea au pus doară ghes-tul spaț, ca să aibă loc corpurile cerești să îmbie care-ncătrău în univerz, fără coliziune, fără craval: să aibă flecarele pîntru trubuințele reșpective comoghita-chea lui! (*Școlarii rîd foarte tare și fac zgomot*)

Profesorul: Nu larmă, rîtani-lor inconștii! nu rîdeți ca ruralii, cari n-aveți decît inșincturi che-lurice și nu simțiți penetrățiune la contîmplățiunea naturii carea (*cu multă elevațiune*) după cum lucră este, mă rog, pîntru spectatoriul cu perșpicațitache, un spectacol plin de admirățiune și venerățiune!...

No! acuma văz't-ați că ieri nu s-au întîmplat nimica... De ce n-ați vin't la scoală ieri, să azistați împreună cu profesorele vost'?...

Școlarul Bîrsescu: Ni-era frică de cometă...

Profesorul: Frică, ha?... No, du-che!

Școlarul Ionescu: Eu am venit, dom'le, cu Popescu Ion și Otopeanu Marin, și-am stat de la două pînă la patru, și dumneata n-ai venit.

Profesorul: Ha!

Școlarul: Și cînd i-am spus mami, a zis că n-ai venit de frica cometii.

Profesorul (supărat, cu humor amestecat cu dispreț) : Pe mine

să mă-nveți corajul, tu și cu mu-
mă-ta, niște loaze! pe mine? care,
în cătane, la Zolfărino, unde au
fost și cu franțozul, și cu talianul,
am avut un frache mai mare und-
rofițir în gavaliri și un unchiu de
pe mamă fetfebel la granatiri!...
Voi pe migne! Vezi numai!
(*Transportat, antă cu mult avînt
eroic:*)

*„La Zolfărino ghe vale,
Mere-un ghenăral călare
Și tot strigă-n gura mare :
— Împărache înălțache!
Pugne pașe, nu che bache,
Că-ți perzi cătagnele toake
„und zo waiter...”*

(*Copiii aplaudă și rîd.*)

Profesorul: Nu larmă, vitelor,
cari n-aveți respect ghe istoria
neamului!...

Merem acu mai departe, să
vorbim de temp'ratura comeatii
și apoi de conzistenția ei, pentru
ca mai apoi, la urmă, s-ajungem,
mă rog, la concluziunea aceea,
cum că nicicînd n-avem să ne te-
mem de sfîrșitul lumii, carele nu
se poate.

No! temp'ratura! (*cu multă
volubilitate:*)

Vremea, mă rog, se-mparte,
după cum am proboluit Țelzius,
în două părți, cari se despart una
de alta la acel *fixum*, carele se chea-
mă zero-grade sau nul... De-aco-
lo, aceea care mere-n sus — Bîr-
sescule, fii atent! — este partea
călduroasă, și aceea care mere-n

jos — Ioanescule, nu căsca gura,
că intră musca! — este partea
friguroasă, iar la nul, mă rog, **apa**
— Popăscule, vrei să mînci bă-
taie! — apa prinde pojghiță.

De aceea, iaște iarnă și **vară**.
după cum arată la termometrul
lui Țelzius, reșpective țentigrad,
iar acei cari știu carte, iar nu ca
poporul de rînd, numesc căldura
plus și frigul minus. Prin urmare,
e proboluit cu metoaghele mo-
ghearne cum că comeată este
totdeauna în minus: despre o in-
flămățiune dară nu poate fi vorba.

No! acum conzistenția. (*Și mai
volubil:*)

Conzistenția comeatii conzistă
din materia cea mai faină din
toate puncturile de vedere a sen-
zurilor noastre; *mutachis mutan-
ghis*, mai faină decît o beșică de
săpun, mă rog!

Materia în jenăre e doar ceva,
mă rog, carele nu există, ci e mai
apoi numa o însușire a lucrului
în sine, carele iaste o energie,
carea nu se știe și pe carea *semper
ignorabimus!*... Aceea apoi nu-i
ghe nasul vost', niște mucoși! că
e prea înalt; aceea o veți ștudi
cînd veți îmbla la Univerzitache,
cum am îmblat si eu. De nasul
vost' este doar aceea care vă spun
eu, cum că destulu-ți-i vorba
măiastră a marelui jeniu Neftone,
că o comeată cît de mare, măcar
ca de-aici pîn' la Budopeșta, prin
condensățiune, o poate vîrî în-
tr-un... într-un... fîngerhut... pă-
lăria ghejetului... ghejătar... *vulgo*
năpărstoc.

No, acuma concluziunea.

Mereți acasă și spuneți tată-tău și mumi-ti, respective părinților voștri ignoranți, să nu mai fie neghiobi să aibă frică ghe *fignis munghi*, că cine crede în superstițiuni devine ridiculos față cu știința și merită ghesprețluit.

(Școlarii rîd, Ionescu mai tare ca toți.)

Las' pe alții să rîdă; nu rîghe tu, urecheatule, că eu che urechesc înc-o toană; che fac numa apoi să vezi steale si comeache ziua miază mare! Înțălesu-m-ai?

(Copiii devin din ce în ce mai impacienți și mai zgomotoși.)

Profesorul: De aceea trebuie că să avem pîntru știință cel mai nalt respect, dar totdeodată cu cea

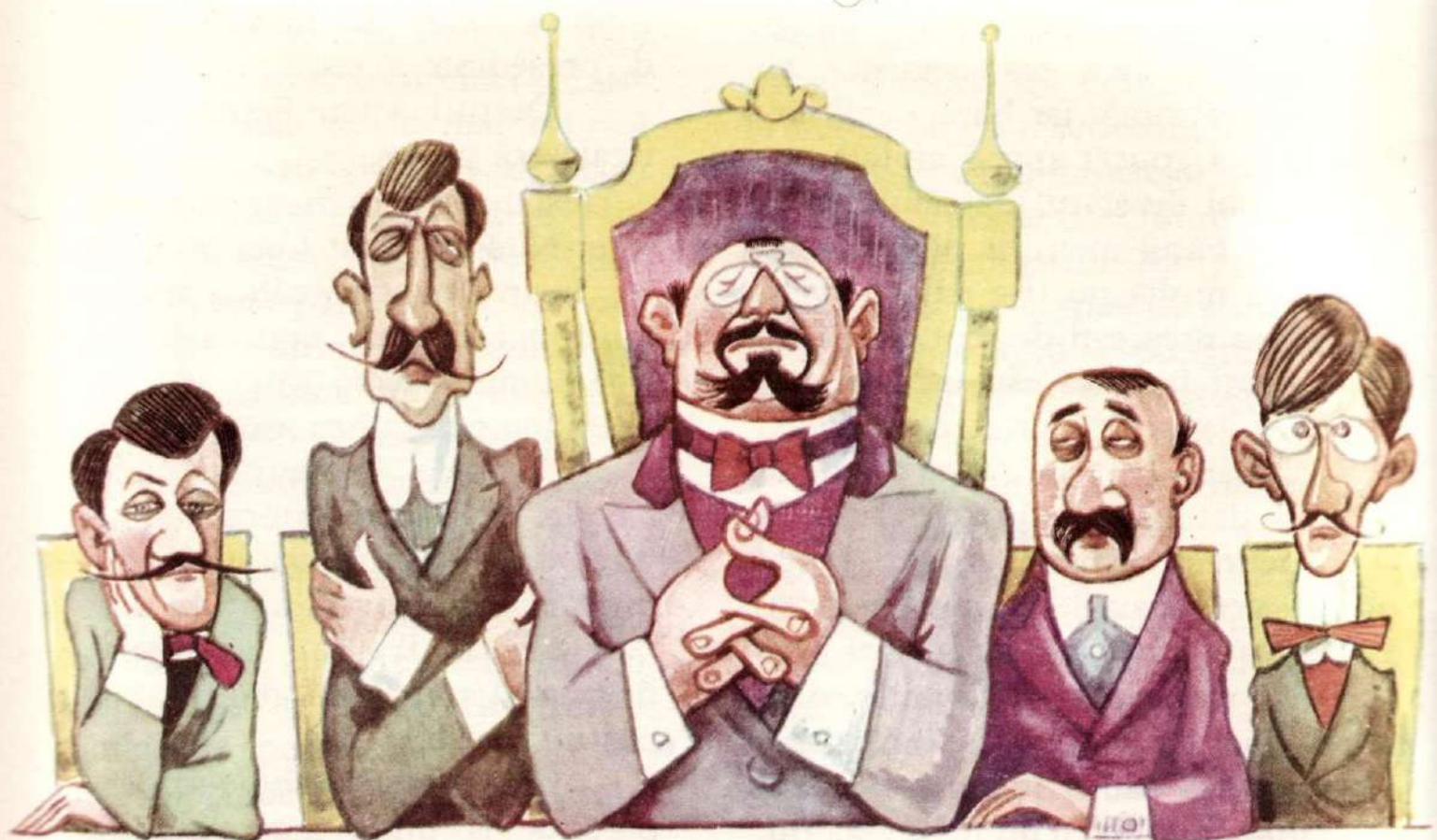
mai profundă moderățiuone, mă rog. Că-z știința nu trubeie tratată în mod exclusivist, nici ca pe o zeiță ce stă în ceriu, cum spune Schiller, nici ca pe un dobitoc ghe muls!

(Copiii devin și mai impacienți, și mai zgomotoși.)

Profesorul (ridicînd emfatic tonul pe măsură ce crește zgomotul școlarilor) : Aignem ist ghi visenșaft, ghi hohe, ghi himlișe Ghiotin... măgarilor...! ghem anghern, ghi tiuhtighe Kuh... boilor! ghi in mit Butern fersorct... porcilor!

(Profesorul iese cîntînd „La Zolfărino ghe vale”; copiii ies foarte veseli după el, făcînd un zgomot nemaipomenit.)

TRIUMFUL TALENTULUI...

Au fost odată-ntr-o școală de provincie doi buni camarazi — Niță Ghițescu și Ghiță Nițescu. Amîndoi erau potriviți la-nvățătură și la purtare. Niță însă se deosibea, și nu numai de Ghiță, dar chiar de toți copiii ceilalți, prin talentul lui la scris, de care se minuna cu drept cuvînt toată lumea. În anul al patrulea de școală primară, Niță ajunsese să scrie așa de frumos, încît, adesea,

puse alături, caietul lui ai fi zis că este modelul de caligrafie tipărit, iar modelul de caligrafie, scris de mînă; pe cîtă vreme, Ghiță scria nu se poate mai urît; pe lîngă că-i era mîna dreaptă șubredă, fiindcă-i degeraseră degetele de mic, n-avea băiatul nici apucătură din ochi la lucru de piguleală. Așa, isprăvind clasele primare, s-au despărțit cei doi buni camarazi, ca să meargă fiecare după norocul

lui. Ghiță s-a dus la țară pe lângă tată-său, care era negustor cu dare de mînă; iar Niță, copil sărman, a apucat spre Capitală, ascultînd de sfatul dascălului său:

— Fătul meu, tu părinți n-ai, carte multă nu ți-e dat să-nveți, că nu prea ești deștept, slugă nu te poți face, că ești cam leneș... Ți-a dat și ție Dumnezeu un dar: ai icoană la scris; ție cu condeiul ți-e dat să te hrănești. Du-te la București, acolo ai să intri copist în vreo canțilerie și-ncet-încet, cum te știi că n-ai purtări prea rele, cu vremea ai să-naintezi.

Niță a ajuns în Capitală și s-a pus să-și caute de lucru. A făcut cunoștință ba cu unul, ba cu altul, recomandîndu-și talentul și căpătînd din toate părțile complimente și dovezi de admirațiune. Dar afară de acestea, n-a reușit deocamdată să capete nimic mai mult. Niță nu și-a pierdut speranța și bine a făcut; căci iată că-ntr-o seară o cunoștință i-a spus:

— Mîine dimineață, la ceasurile unsprezece, să te afli la Ministerul de Interne: se ține concurs pentru trei posturi de copisti; desigur ai să capeți unul.

Se-nțelege că Niță n-a lipsit a se înființa la vreme. Concurenții, în număr de vreo treizeci, au fost introduși într-o sală mare; aci, în fața comisiunii, compusă din directorul ministerului ca președinte, subdirectorul ca vicepreședinte și trei șefi de birou ca membri, li s-a dictat de către unul dintre aceștia cu glas tare

timp de cinci-șase minute. Apoi d. președinte a zis:

— Destul! acum fiecare să-și iscălească proba.

Deși dictarea mersese cam prea iute, Niță s-a uitat lung pe foaia lui, înainte de a o iscăli, a zîmbit mulțumit de sine, apoi, a iscălit și a înmînat-o cu mult respect unui domn membru, care a strîns toate probele. Peste două zile, s-a dat rezultatul concursului... Numele Niță Ghițescu nu figura între cele trei numiri.

— Și ce frumos scrisesem, domnule! a zis Niță, mîhnit, cunoștinții sale.

— Un tînăr nu trebuie să des-pere de la întîia încercare, i-a răspuns cunoștința; mai sunt încă șapte ministere; or să se mai ivească locuri.

În adevăr, peste cîteva luni, se ivesc două locuri la alt minister. Niță nu lipsește a se înființa. Și iar mulțime de concurenți, iar comisiune, iar dictare, iar formalitățile obicinuite, și a doua zi iar nu se află între cele două numiri numele Niță Ghițescu.

— Și ce frumos scrisesem, domnule! zise Niță cunoștinții lui.

— Răbdare, tînărule! n-a intrat vremea-n sac; o să-ți vie și rîndul dumitale; mai sunt șase ministere; or să se mai ivească locuri.

A trecut cîtva timp, și iată că s-au ivit cîteva locuri la al treilea minister. Același rezultat pentru d. Niță Ghițescu. Firește însă că, oricît i-ar fi crescut mîh-

nirea, Niță n-avea de ce să des-
pere: mai erau încă cinci minis-
tere; trebuia să se mai ivească
locuri. Și s-au ivit, pe rînd, locuri
încă la patru ministere, și s-au
ținut concursuri, și d. Niță Ghi-
țescu a luat parte la fiecare con-
curs, și, după fiecă rezultat de
concurs, concurentul nostru a
zis, din ce în ce mai mîhnit:

— Și ce frumos scrisesem, dom-
nule!

— Și cunoștința lui i-a răspuns:

— Nu despera, tînrule! a mai
rămas încă un minister, tocmai
acela unde se cere cu dinadinsul
caligrafie pentru acte și docu-
mente; trebuie să se ivească acolo
vreun loc.

Parcă a prorocit cunoștința lui
Niță: n-a trecut o săptămînă, și
iată că s-a publicat concurs pen-
tru un post de perfect caligraf la
acel ultim minister. S-a pus d.
Niță pe brînci, în așteptarea con-
cursului, să-și facă mîna, exer-
citîndu-se în fiecare zi, pe hîrtie
velină, la fel de fel de scriituri —
engleze, italice, gotice, batarde,
ronde, majuscule, ș. cl., în fel de
fel de mărimi, de la doi centime-
tri pînă la un milimetru, și cu și
fără transparent. Era acuma gata...
Dar, în ajunul concursului, se-n-
tîmplă, cum se-ntîmplă în orice
poveste, să se-ntîlnească — cu
cine? cu o veche a lui cunoștință,
cu bunul său camarad de odinioa-
ră, cu Ghiță Nițescu, băiatul cu
degetele degerate.

- Ghiță!

- Niță!

— Și din vorbă-n vorbă, află Niță

că tata lui Ghiță, după ce a scă-
pătat, a murit, că Ghiță a venit
la București cu o scrisoare de re-
comandăție către ministrul la mi-
nisterul căruia se ține mîne con-
cursul, că ministrul l-a primit
foarte bine și i-a spus că a doua
zi, la ceasul fix, să se prezinte la
minister, să ia parte negreșit la
concurs.

— Tu! la concursul de mîne?
a zis pufnind de rîs Niță.

— Da, eu...

— La concursul de mîne?

— Ei! da... la concursul de
mîne.

— Dar tu știi pentru ce loc e
concurs, Ghiță?

— Nu...

— Pentru un loc de perfect ca-
ligraf, amice Ghițică!

— Apoi, dacă mi-a ordonat
ministrul să merg... se poate?

— Apoi, mă prezent și eu,
Ghiță.

— Bine, prezentă-te și tu.

— Cu mine! la caligrafie, Ghi-
țică?

— Cu tine la caligrafie... Eu
știu ce mi-a ordonat ministrul.

— Bine!

Cu așa ton a pronunțat Niță
acest *bine!* încît Ghiță, după cîte-
va momente de gîndire tăcută,
i-a zis:

— Niță... eu am venit în Bucu-
rești cu ceva părăluțe... tu zici că
ești tinichea de tot... Eu... dacă
vrei tu...

— Ce să vreau?

— Eu ți-aș da ție trei-patru
poli... să...

— Să ce?

— Să mă lași, să nu vii la concurs...

— Eu!?

— Eu tot am recomandatie...

— Să poștești la concurs cu recomandatia dumitale!

Dar iată că în acest moment se apropie cineva de cei doi prieteni — este cunoștința lui Niță.

— Domnule Ghițescu, aș vrea să-ți spun ceva... Niță lasă pe Ghiță la o parte...

— Domnule Ghițescu, bucură-te; ai scăpat de concursuri prin ministere; ți-am găsit un loc la o litografie, un loc plătit mult mai bine ca unul de copist, și în care poți să-ți faci un mai frumos viitor. Primești?

— Primesc... Dar un moment..

Și Niță, după ce a gândit o clipă foarte adânc, face la dreapta-m-

prejur și se-ntoarce lângă Ghiță.

— Ghiță, tu vrei să-mi dai trei-patru poli, să nu mă prezint la concurs... Eu am o combinație mai bună și pentru tine și pentru mine...

— Care?

— Din contra, să ne prezentăm amîndoi la concurs; tu ai recomandatie, eu caligrafie: să iscălesc eu cu numele tău proba mea, și tu să iscălești proba cu numele meu...

— Ei! dacă ai vrea...

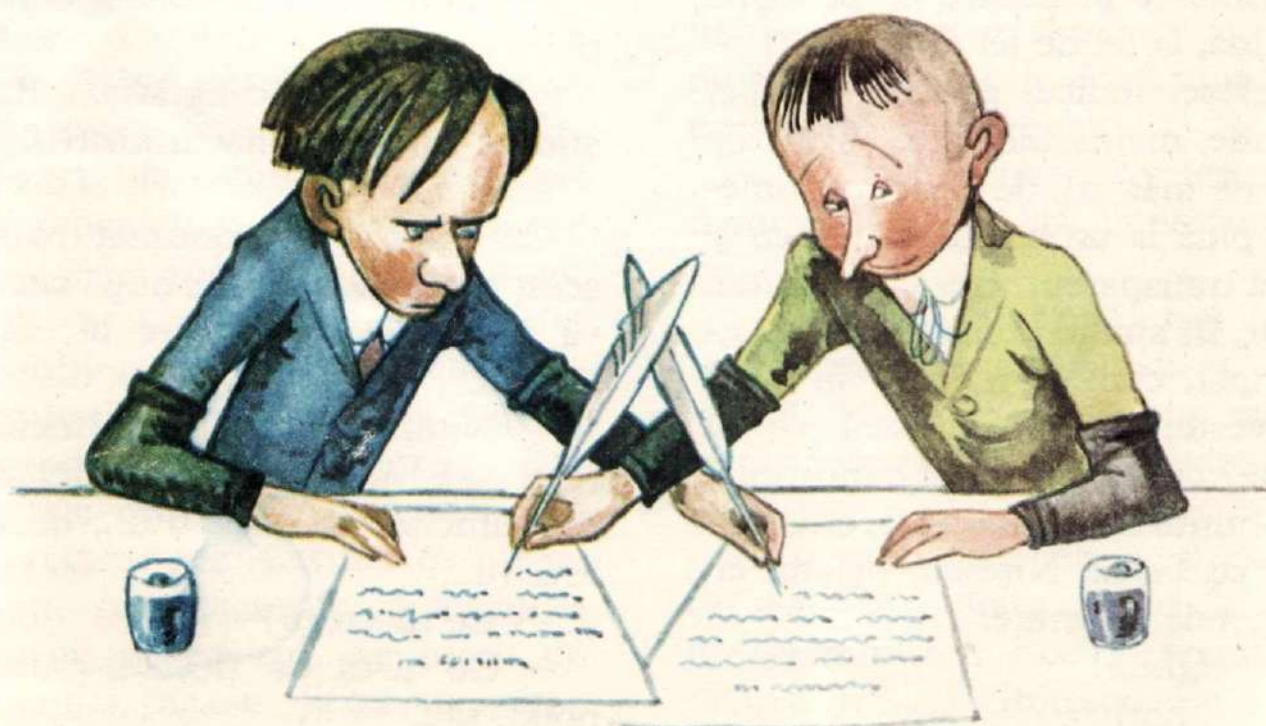
— Vreau.

— Pe onoarea ta?

— Pe onoarea mea!... Să-mi dai cinci poli.

— Îți dau.

Si Ghiță se și execută. Niță ia hîrtia de o sută o pune-n buzunar, și cei doi camarazi se despart,

amîndoi foarte mulțumiți, dîndu-și întîlnire pe a doua zi la minister, fix la unsprezece. A doua zi, printr-o întîmplare neexplicabilă, nu s-au prezentat la concursul de perfect caligraf decît doi candidați: firește erau vechii camarazi. Niță s-a purtat foarte galant; pe cîtă vreme mîna degenerată a camaradului său tremura de emoție pe hîrtia ministerială, Niță, cu toată siguranța, făcea pe coala lui adevărate *tours de force*. Au isprăvit și-a[u] iscălit probele, după învoiala din ajun, fiecare cu numele celuilalt. Ieșind de la concurs, în sala de așteptare, Ghiță a mulțumit cu efuziune

camaradului său, iar acesta i-a zis:

— Numai doi am fost: recomandație ai, caligrafie am, slavă Domnului! să fie cât de ai dracului, pe cine o să numească? N-a-pucă să termine vorba, Niță, și ușa se deschise.

— Rezultatul concursului! strigă solemn prezidentul comisiei. S-au prezentat doi concurenți: dd. Niță Ghițescu și Ghiță Nițescu. A reușit domnul...

— Domnul?... întrebare într-un glas cei doi concurenți.

— Domnul Niță Ghițescu!

— Dă-mi voie, domnule director, zise Niță atins, pe când Ghiță nu știa ce să creadă; trebuie să fie o greșală! poate n-ați văzut bine probele!

— Cum! întrebă aspru directorul, prezidentul comisiei.

— Slavă Domnului! adaogă Niță... ne cunoaștem ce putem... Trebuie să fie, nu Niță Ghițescu, ci Ghiță Nițescu.

— Domnule! nu-ți permit să

fii rău crescut!... mă-nțelegi? Am zis bine: a reușit d. Nită Ghițescu.

Dar d. Nită Ghițescu nu s-a lăsat biruit de asprimea d-lui prezident al comisiei; foarte obraznic, a strigat și mai tare:

— Nu se poate, domnule director! v-ați înșelat! uitați-vă la probe!

Tonul cu care a zis „uitați-vă la probe!" a făcut un efect straniu asupra superiorului: i-a impus, parcă; acest domn a răspuns:

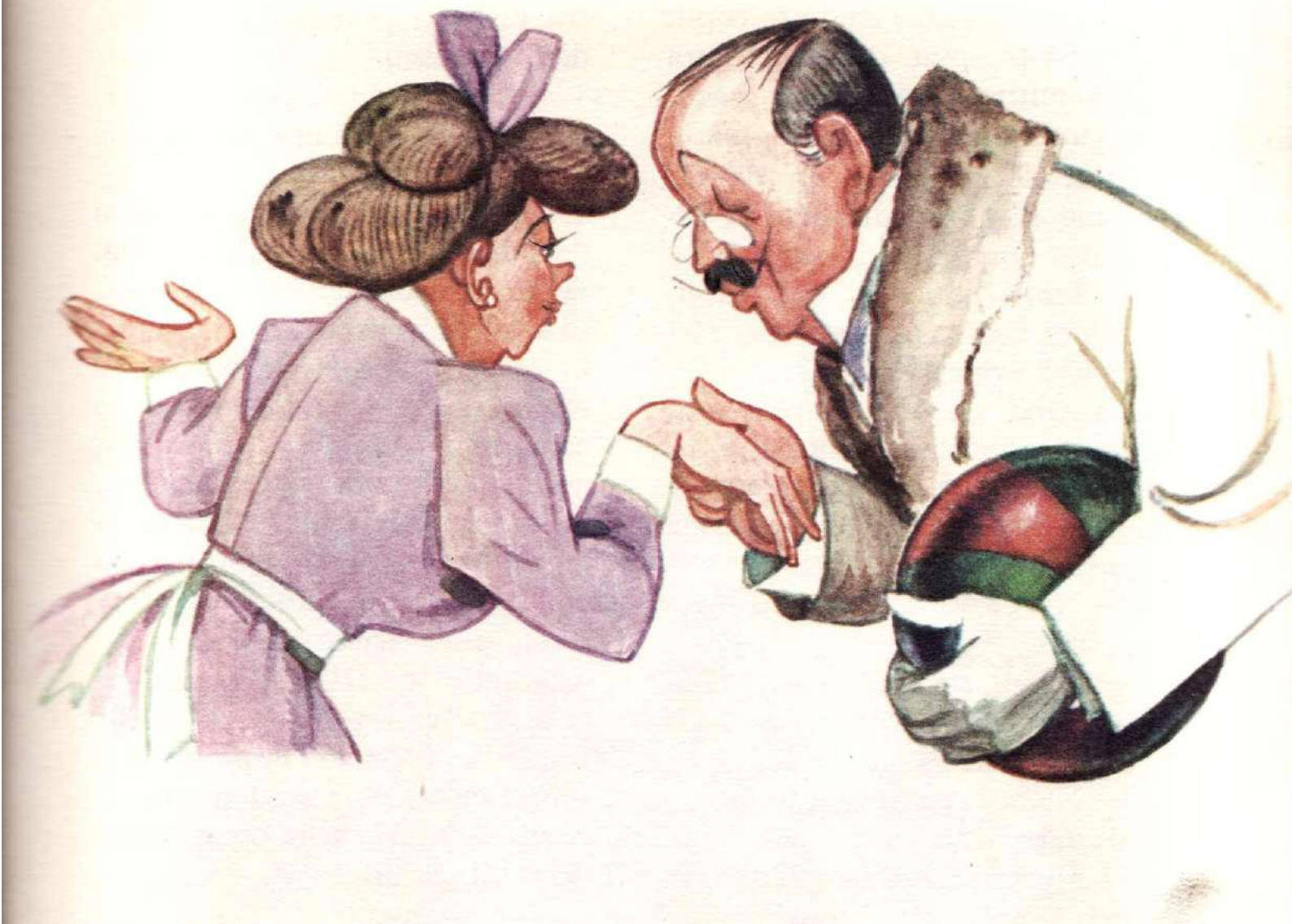
— În fine, *errare humanum est*.. Să vedem...

Și zicînd aceasta, a scos din buzunar un plic, pe care camaradul lui Niță-l cunoștea bine, și din plic a tras o scrisorică; s-a uitat pe ea cu băgare de seamă și, cu tonul mult mai blînd, zîmbind:

— Știi că ai dreptate dumneata?... Așa e!... Vezi?... confunda-sem... În adevăr, a reușit d. Ghiță Nițescu.

— Așa da! a răspuns plin de satisfacție d. Niță Ghițescu.

Și d. director, grav, se retrase-nchizînd ușa.

VIZITĂ..

M-am dus la Sf. Ion să fac o vizită doamnei Maria Popescu, o veche prietină, ca s-o felicit pentru onomastica unicului său fiu, Ionel Popescu, un copilaș foarte drăguț de vreo opt anișori. N-am voit să merg cu mîna goală și i-am dus băiețelului o minge foarte mare de cauciuc și foarte elastică. Atențiunea mea a făcut mare plăcere amicei mele și mai ales copilului, pe care l-am găsit

îmbrăcat ca maior de roșiori în uniformă de mare ținută. După formalitățile de rigoare, am început să convorbim despre vreme, despre sorții agriculturii — d. Popescu tatăl este mare agricultor — despre criză ș.cl. Am observat doamnei Popescu că în anul acesta nu se prea vede la plimbare, la teatru, la petreceri... Doamna mi-a răspuns că de la o vreme i se urăște chiar unei femei cu pe-

trecerile, mai ales cînd are copii.

— Să-ți spun drept, cît era Ionel mititel, mai mergea; acu, de cînd s-a făcut băiat mare, trebuie să mă ocup eu de el; trebuie să-i fac educația. Și nu știți dv. bărbaii cît timp îi ia unei femei educația unui copil, mai ales cînd mama nu vrea să-l lase fără educație!

Pe cînd doamna Popescu-mi expune părerile ei sănătoase în privința educației copiilor, auzim dintr-o odaie de alături o voce răgușită de femeie bătrînă:

— Uite, conică, Ionel nu s-as-tîmpără!

— Ionel! strigă madam Popescu; Ionel! vin' la mama!

Apoi, către mine încet:

— Nu știi ce ștregar se face... și deștept...

Dar vocea de dincolo adaogă:

— Conică! uite Ionel! vrea să-mi răstoarne mașina!... Astîmpără-te, că te arzi!

— Ionel! strigă iar madam Popescu; Ionel! vin' la mama!

— Sări, conică! varsă spirtul! s-aprinde!

— Ionel! strigă iar mama, și se scoală repede să meargă după el. Dar pe cînd vrea să iasă pe ușe, apare micul maior de roșiori cu sabia scoasă și-i oprește trecerea, luînd o poziție foarte marțială. Mama ia pe maiorul în brațe și-l sărută...

— Nu ți-am spus să nu te apropii de mașină cînd face cafea, că dacă te-aprinzi, moare mama? Vrei să moară mama?

— Dar — întrerup eu — pen-

tru cine ați poruncit cafea, madam Popescu.

— Pentru dumneata.

— Da de ce vă mai supărați?

— Da ce supărare!

Madam Popescu mai sărută o dată dulce pe maiorașul, îl scupă, să nu-l deoache, și-l lasă jos. El a pus sabia în teacă, salută militarmente și merge într-un colț al salonului unde, pe două mese, pe canapea, pe foteluri și pe jos, stau grămădite fel de fel de jucării. Dintre toate, maiorul alege o trîmbiță și o toba. Atîrnă toba de gît, suie pe un superb cal vînat rotat, pune trîmbița la gură și, legănîndu-se călare, începe să bată toba cu o mîină și să sufle-n trîmbiță. Madam Popescu îmi spune ceva; eu n-aud nimic. Îi răspund totuși că nu cred să mai ție mult gerul așa de aspru; ea n-aude nimica.

- Ionel! Ionel!!! Ionel!!! Du-te dincolo, mamă; spargi urechile dumnealui! Nu e frumos, cînd sunt musafiri!

Iar eu, profitînd de un moment cînd trîmbița și toba tac, adaog:

— Și pe urmă, d-ta ești roșior, în cavalerie.

— Maior! strigă mîndrul militar.

— Tocmai! zic eu. La cavalerie nu e toba; și maiorul nu cîntă cu trîmbița; cu trîmbița cîntă numai gradele inferioare; maiorul comandă și merge-n fruntea soldaților cu sabia scoasă.

Explicația mea prinde bine. Maiorul descalică, scoate de după gît toba, pe care o trîntește cît

colo; asemenea și trîmbița. Apoi începe să comande:

— Înainte! marș!

Și cu sabia scoasă, începe să atace strașnic tot ce-nâlnește-n cale. În momentul acesta, jupîneasa cea răgușită intră cu tava aducînd dulceață și cafele. Cum o vede, maiorul se oprește o clipă, ca și cum ar vrea să se reculeagă fiind surprins de inamic. Clipa însă de reculegere trece ca o clipă, și maiorul, dînd un răcnet suprem de asalt, se repede asupra inamicului. Inamicul dă un țipăt de desperare:

— Tine-1, conîță, că mă dă jos cu tava!

Madam Popescu se repede să taie drumul maiorului, care, în furia atacului, nu mai vede nimic înaintea lui. Jupîneasa este sal-

vată; dar madam Popescu, deoa-rece a avut imprudența să iasă din neutralitate și să intervîie în răz-boi, primește în obraz, dedesub-tul ochiului drept, o puternică lovitură de spadă.

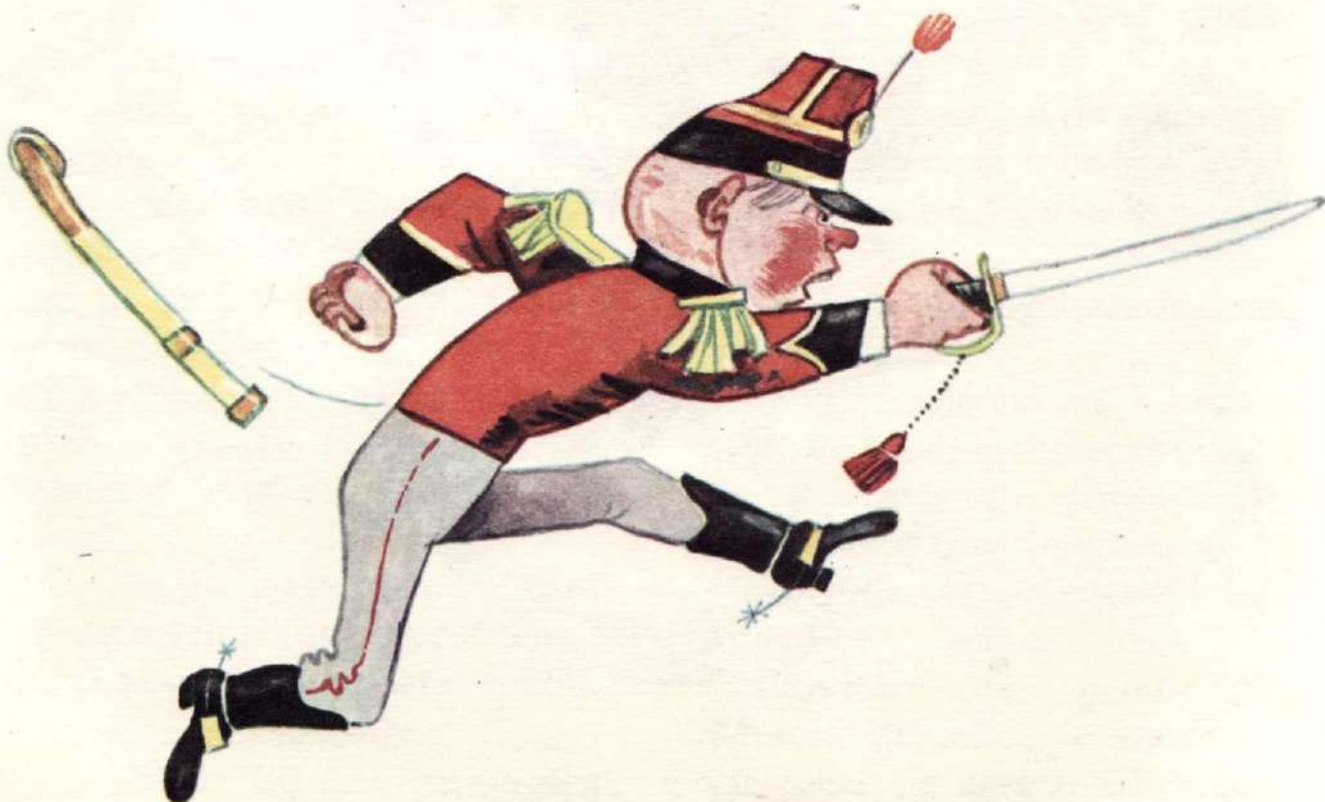
— Vezi? vezi, dacă faci nebu-nii? era să-mi scoți ochiul... Ti-ar fi plăcut să mă omori? Sărută-mă, să-mi treacă și să te iert!

Maiorul sare de gîtul mamei și o sărută... Mamei îi trece; iar eu, după ce am luat dulceața, mă pregătesc să sorb din cafea...

— Nu vă supăra fumul de tu-tun? întreb eu pe madam Popescu.

— Vai de mine! la noi se fu-mează... Bărbatu-meu fumează... și... dumnealui... mi se pare că-i cam place.

Și zicînd „dumnealui”, mama mi-arată rîzînd pe domnul maior.

— A! zic eu, și dumnealui?

— Da, da, dumnealui! să-l vezi ce caraghios e cu țigara-n gură, să te prăpădești de râs... ca un om mare...

— A! Asta nu e bine, domnule maior, zic eu; tutunul este o otravă...

— Da tu de ce tragi? mă-ntrepupe maiorul lucrînd cu lingura în cheseaua de dulceață...

— Ajunge, Ionel! destulă dulceață, mamă, iar te-apucă stomacul...

Maiorul ascultă, după ce mai ia încă vreo trei-patru lingurițe; apoi iese cu cheseaua în vestibul.

— Unde te duci? întreabă mama.

— Viu acu! răspunde Ionel.

După un moment, se-ntoarce cu cheseaua goală; o pune pe o masă, se apropie de mine, îmi ia de pe mescioară tabacherea cu țigarete regale, scoate una, o pune în gură și mă salută militărește, ca orice soldat care cere unui țivil să-i împrumute foc. Eu nu știu ce trebuie să fac. Mama, rîzînd, îmi face cu ochiul și mă-ndeamnă să servesc pe domnul maior. Întind țigareta mea, militarul o aprinde pe a lui și, fumînd, ca orice mili-

tar, se plimbă foarte grav de colo pînă colo. Eu nu-l pot admira îndestul, pe cînd mama îl scuipă, să nu-l deoache, și îmi zice:

— Scuipă-l, să nu mi-l deochi!

Maiorul și-a fumat țigarea pînă la carton. Apoi se repede la mingea pe care i-am adus-o eu și-ncepe s-o trîntească. Mingea sare pînă la policandrul din tavanul salonului, unde turbură grozav liniștea ciucurilor de cristal.

— Ionel! astîmpără-te, mamă! Ai să spargi ceva... Vrei să mă superi? vrei să moară mama?

Dar maiorul s-a-ndîrjit asupra

ghiulelei săltătoare, care i-a scăpat din mână: o trîntește cu mult necaz de parchet. Eu aduc spre gură ceașca, dar, vorba francezului *entre la coupe et les lèvres...* mingea îmi zboară din mână ceașca, opărindu-mă cu cafeaua, care se varsă pe pantalonii mei de vizită, culoarea oului de rață.

— Ai văzut ce-ai făcut?... Nu ți-am spus să te-astîmperi... Vezi? ai supărat pe domnul!... aldată n-o să-ți mai aducă nici o jucărie!

Apoi, întorcîndu-se către mine, cu multă bunătate:

— Nu e nimic! iese... Cafeaua nu pătează! iese cu nițică apă caldă.

Dar n-apucă să termine, și deodată o văd schimbîndu-se la față ca de o adîncă groază. Apoi dă un țipăt și, ridicîndu-se de pe scaun:

— Ionel! mamă! ce ai?

Mă-ntorc și văz pe maiorul, alb ca varul, cu ochii pierduți și

cu drăgălașa lui figură strîmbată. Mama se repede spre el, dar pînă să facă un pas, maiorul cade lat.

— Vai de mine! țipă mama. E rău copilului!... Ajutor! moare copilul!

Ridic pe maiorul, îi deschei repede mondirul la gît și la piept.

— Nu-i nimica! zic eu. Apă rece!

Îl stropesc bine, pe cînd mama pierdută își smulge părul.

— Vezi, domnule maior? îl întreb eu după ce-și mai vine în fire; vezi? Nu ți-am spus eu că tutunul nu e lucru bun? Aldată să nu mai fumezi!

Am lăsat pe madam Popescu liniștită cu scumpul ei maior afară din orice stare alarmantă, și am ieșit. Mi-am pus șoșonii și paltonul și am plecat. Cînd am ajuns acasă, am înțeles de ce maiorul ieșise un moment cu cheseaua în vestibul — ca să-mi toarne dulceață în șoșoni.

LANȚUL SLĂBICIUNILOR

Am și eu o slăbiciune, și eu sunt om! dorințele grațioasei mele prietene domnișoara Mari Popescu sunt pentru mine porunci, la cari mă supun cu atît mai bucuros cu cît văd că prietena mea nu abuzează niciodată de influența nemărginită ce știe bine că exercită asupra-mi... De astă dată, ce mare lucru-mi cere?

„ *Stimate amice.*

Știu ce prieten ești cu profesorul Costică Ionescu și cît nu e în stare să-ți refuze o rugămintă. Mă-ndatorezi pînă-n suflet dacă obții de la el pentru elevul Mitică Georgescu din clasa IV liceul X... la latină nota 7, fără de care, băiatul, care mi-e rudă de aproape, rămîne și anul acesta repetent, ceea ce ar fi

o mare nenorocire pentru familia lui — o familie dintre cele mai bune — și pentru mine o mare mîhnire.

Cu cele mai afectuoase salutări, a dumitale bună prietenă.

Mari Popescu."

A! irezistibilă grație, cum știi de frumos să poruncești! Și ce bine s-a nimerit! Ionescu are și el o slăbiciune, și el e om! ține la mine și nu e în stare să mă refuze. Repede mă arunc într-o birje și alerg la Ionescu, profesorul de latinește.

— Dragă Costică, viu la tine sigur că n-ai să mă refuzi; știu cât pot conta pe amicitia ta și nu-mi permit a mă-ndoi un moment că în cazul de față, fiind vorba, mă-nțelegi, de o chestiune care mă interesează în așa grad, încît dacă n-aș fi pe deplin convins că tu, care mi-ai dovedit totdeauna, fără să dezminți nicio dată o afecțiune, ce pot zice că la rîndul meu... în fine...

— În fine — zice Ionescu am înțeles... Nu trebuia să mă iei așa departe. Vii să mă rogi pentru vreo loază de elev de-ai mei.

— Nu e loază, Costică; e un băiat dintr-o familie dintre cele mai bune: mi-e rudă.

— Cine știe ce leneș, ce dobitoc!

— Nu-i adevărat, dragă Costică; este un băiat prea cumsecade... Să nu mă lași!... Viu la tine sigur că n-ai să mă refuzi; știu cât pot conta pe amicitia ta

și nu-mi permit a mă-ndoi un moment că în cazul de față, fiind vorba, mă-nțelegi, de o chestiune...

— Ei, lasă astea! știi că ți-u la tine; ce mai încap între noi astfel de fraze banale?... Ce notă vrei să-i dau pîrlitului tău de protejat?

— 7, dragă Costică!...

— Apoi, dacă n-o fi știind nimic animalul!

— Ei, acum și tu! zi că nu știe; parcă el o să fie cel dintîi și cel de pe urmă care să treacă fără să știe... Te rog, dragă Costică! dacă rămîne băiatul repentent încă un an, e o mare nenorocire pentru familia lui — o familie dintre cele mai bune — și pentru mine o mare mîhnire...

— A! irezistibilă milogeală prietenească! zice Costică; ce bine știi tu să poruncești! Aide! să-ți fac hatîrul și de data asta... să-i dau nepricopsitului 7.

— *Merci*, dragă Costică, mare pomană-ți faci!

— Cum îl cheamă?

Eu caut repede-n buzunare scrisoarea d-rei Mari Popescu. Nu e... Zic lui Costică:

— Un moment!

Și ies ca din pușcă, sar în birjă și alerg acasă... Acasă, scrisorica nicăieri... Fuga la d-ra Popescu.

— Prea-grațioasa mea prietenă, lucrul merge bine; am obținut de la profesor nota dorită; decît, acum am nevoie să știu numele protejatului matală... Cum îl cheamă pe tînărul?

— Ți-am scris numele în scrisoarea mea.

— Da, dar scrisoarea dumitale am rătăcit-o acasă printre alte hîrtii, și lucru este urgent: ca să nu pierd vremea căutînd-o, am venit la d-ta... Cum îl cheamă?

— Zău, nu mai ții minte, zice drăgălașa mea amică; pentru că drept să-ți spun, madam Preotescu, o bună prietină a mea, la care ții foarte mult — nu sunt în stare să-i refuz nimica — m-a rugat să-ți scriu, că știe că ții foarte mult la mine, și nu mă refuzi niciodată, și ești prieten cu d. profesor Costică Ionescu, care tine foarte mult la d-ta și nu e-n stare să-ti refuze nimic.

— Atunci, ce e de făcut? zic.

— Du-te d-ta la madam Preotescu și întreab-o cum îl cheamă pe băiatul pe care mi l-a recomandat ca să ti-l recomand d-tale.

— Sărut mânușitele.

Și alerg la Preoteasca... Zic:

— Madam Preotescu, uite la ce am venit să vă deranjez: ați recomandat amicei mele d-rei Mari Popescu pe un tînăr, să mi-l recomande mie, să-l recomand amicului meu, Costică Ionescu, profesorul...

— Da.

— Ei, cum îl cheamă?

— Nu ți-a scris Mari?

— Ba da, dar am rătăcit scrisoarea, și d-ra Popescu a uitat cum îl cheamă și m-a trimis să-mi spuneți dv.

— Eu... drept să-ți spun... nu mai mi-aduc aminte, pentru că i-am avut numele pe o însemnă-

rică, pe care am lăsat-o la Mari; dar putem afla de la Diaconeasca — șade aici aproape — ea m-a rugat, că știe cît ține Mari la mine, și d-ta nu refuzi nimic lui Mari, și d. Costică Ionescu, profesorul, pe dumneata nu te refuză nicio dată.

— Atunci — zic — cum facem?

— Stăi nițel, să trimit să chem pe Diaconeasca; este aci alături.

N-aștept mult. Madam Diaconescu vine. Dar, fatalitate! și dumneaei se află în aceeași necunoștință despre numele junelui nostru protejat: însemnărica i-a dat-o amicei sale madam Preotescu.

— Ce-i de făcut?

— Aleargă la Iconomeasca!

Alerg la Iconomeasca... De acolo, la Sachelareasca... Pe urmă la Piscupeasca... În sfîrșit, am dat de izvor... Tînărul este nepotul lui madam Piscupescu, băiatul surioarei dumneaei, al lui madam Dăscălescu: Mitică Dăscălescu.

Nimic nu refuzăm — madam Piscupescu lui madam Dăscălescu, madam Sachelarescu lui madam Piscupescu, madam Iconomescu lui madam Sachelarescu, madam Diaconescu lui madam Iconomescu, madam Preotescu lui madam Diaconescu, d-ra Popescu lui madam Preotescu, eu d-rii Popescu, și mie amicul Costică Ionescu... Alerg la Costică Ionescu.

— Dragă Costică, să nu mă

lași... Viu la tine sigur că n-ai să mă refuzi, știu cât pot conta pe amicitia ta și nu-mi permit a mă-ndoi un moment...

— Lasă, omule, fleacurile...

— Să-i dai nota 7, cum mi-ai promis...

— Cui, frate?

— Lui Mitică Dăscălescu.

— Mitică Dăscălescu!... Nu tiu minte să am vreun școlar cu așa nume.

— Nu se poate!

— Să vedem...

Și se uită în cataloage.

— Nu; n-am nici unul Mitică Dăscălescu, în cursul inferior; ai făcut confuzie; trebuie să fie în cursul superior.

Alerg... de astă dată drept la madam Piscupescu.

— Madam Piscupescu, de ce clasă dă examen nepoțelul matală?

— De clasa VI.

— A! zic eu... Bine.

Și dau fuga-napoi la Ionescu; zic:

— E în clasa VI Mitică Dăscălescu al meu.

— Atunci nu e la mine, e la Georgescu; îl cunoști pe Georgescu?

— Nu. Tu nu-l cunoști? ti-e coleg.

— Ba da, ține foarte mult la mine, nu e-n stare să-mi refuze nimic.

— Atunci — zic eu — mă rog ție, nu mă lăsa!... știu că pot conta pe amicitia ta și nu-mi permit...

— Iar?... ești cu birja... hai de mă du degrabă la Georgescu.

— Haide.

Ajungem... Aștept în birje pe Ionescu. Peste câteva momente iacătă-l.

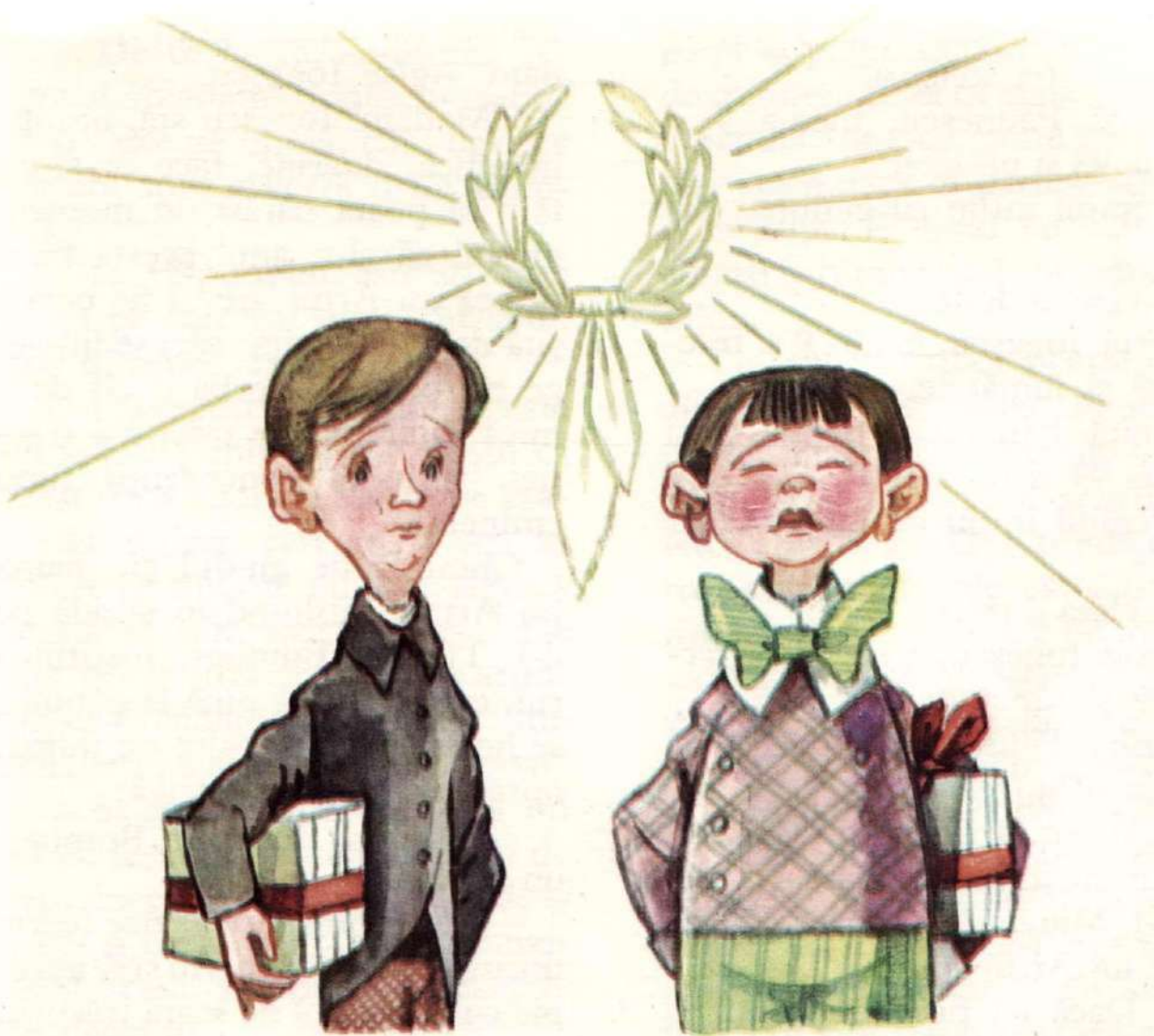
— Ai avut mare noroc c-am venit tocmai la pont; dacă mai întârziem un sfert de ceas, pînă la două, mergea cu cataloagele la scoală si trecea notele în matriculă; protejatul tău avea un 3.

— Și acum?

— Are 7.

Uite-te — am gîndit eu — ce va să zică o întârziere de câteva minute; cum poate nenoroci pe un tînăr!

Rămînea Mitică Dăscălescu iar repetent, cu toate că ține la el atîta mamiță-sa Dăscăleasca, la care ține Piscupeasca, la care ține Sachelareasca, la care ține Iconomeasca, la care ține Diaconeasca, la care ține Preoteasca, la care ține mult grațioasa Popeasca, la care țiu foarte mult eu, la care...

PREMIUL ÎNTÎIU

Era la școala No. 1 de băieți „Decebal” din Urbea G... Trei ani de-a-rîndul, din clasa întîia primară și pînă în a treia, doi școlari eminenți și-au disputat cununa de merișor, smulgînd admirația profesorilor, revizorilor, inspectorilor și tuturor autorităților.

Acești doi școlari sînt Artur Ionescu și Ioniță Păunescu.

Cel dintîiu este fiul unic al

d-lui Mandache Ionescu, mare proprietar, omul cel mai influent și mai cu greutate din tot județul și stîlpul oricărui guvern. Asta e bine; căci fără d-l Mandache cu greu s-ar putea guverna în acest județ.

Cel d-al doilea este copilul natural al Păunii văduvei, menajeră care trăiește cu lucrul pe la case boierești.

În clasa întîia au obținut:

Artur Ionescu, media 9 și fracția 97 și trei sferturi.

Ioniță Păunescu, media 9 și fracția 98 și un sfert.

Premiul întâiu cu cunună: Ioniță.

În clasa a doua:

Artur Ionescu, media 9 și fracția 98 și jumătate.

Ioniță Păunescu, media 9 și fracția 99 și un sfert.

Premiul întâiu cu cunună: iar Ioniță.

În clasa a treia:

Artur Ionescu, media 9 și fracția 99 și jumătate.

Ioniță Păunescu, media 9 și fracția 99 și trei sferturi.

În sfârșit, acum termină acești doi eminenți școlari clasa a patra.

D-l Mandache Ionescu a zis scurt lui Artur:

— Dacă iei premiul întâiu cu cunună, te duc la expoziție, dacă nu, mergem la țară.

Și când d-l Mandache zice ceva scurt, apoi e lucru zis.

Toată urbea așteaptă cu încordată nerăbdare să vină rezultatul examenului anual și împărțirea premiilor.

Cetățenii de marcă încep să facă prinsori: reacționarii pariază pentru Ioniță, progresiștii pentru Artur.

La cafeneaua centrală, sunt în prinsoare peste treizeci de dulceți și cam tot atâtea cafele, plăcinte, brânzoaice și mișmașuri. Numai d-ta, iubite cetitor, numai d-ta care încă n-ai fost mamă nu vei putea înțelege emoția și neastîmpărul din ce în ce crescînde ale

mamei lui Artur, grațioasa madam' Aglae Ionescu.

Madam' Ionescu stă, umblă, mănîncă, doarme, face or-și-ce, fără să poată părăsi un moment gîndul că și-n anul acesta fracțiunea lui Artur are să fie covîrșită de a lui Ioniță; căci se înțelege nu poate fi vorba decît de o mică diferență de fracție a fracției, amîndoi concurenții fiind eminenți.

Chinuită de gîndul ei, mama lui Artur, întîlnind în stradă pe d-l Tiberiu Bumbăș, institutorul, care o salută pînă la pămînt, se hotărăște să-și calce pe inimă, oprește caleașca și strigă:

— Pardon, domnule Bumbăș, un cuvînt...

— Cu tot respectul, zice foarte unsuros tînărul Tiberiu și se apropie cu capul gol de scara trăsorii.

— Aș dori să vă vorbesc ceva... Puteți, dacă nu vă aduce prea mult deranj, să poftiți chiar astăzi pe la mine...

— Doamna mea... zice d-l Tiberiu încîntat.

— ...Pe la ceasurile unu și jumătate după amiază...

— Cu plăcere, doamna mea... cu mare plăcere...

— Atunci la unu și jumătate negreșit... Să vă aștept?... Veniți?...

— Nesmintit, doamna mea!...

O salutare grațioasă!... Trăsura pornește... D-l Tiberiu se acopează și merge la bărbier, să-și potrivească ciocul, mustățile și părul, pe care-l piaptănă drept în sus.

— De ce adică, se-ntrebă cetitorul, madam' Ionescu trebuie să-și calce pe inimă, cînd oprește trăsura spre a vorbi d-lui Bumbescu.

— O! răspunz eu; este un lucru intim pe care am uitat să-l spun mai dinainte. Iată:

D-l Tiberiu este tînăr și este un secret public în tot orașul că acest tînăr adoră-n tăcere pe grațioasa Aglaia, care nu poate să sufere pe tînărul Tiberiu, fiindcă acesta se uită foarte 'cruciș. De cîte ori în treacăt îl vede aruncîndu-i ochiade galeșe pe sub ochelarii lui albaștri, fiindcă poartă ochelari albaștri, o apucă un fel de leșin la inimă cu dureri de cap; începe să caște, și cască, și cască și trebuie să meargă numai-decît acasă, să puie să-i descînte de deochiu.

La un bal de binefacere, iarna trecută, d-l Bumbescu sta într-un colț al salonului și privea pe grațioasa Ionescu danțînd. A privit-o mult; ea a început să caște, a căscat mult, pînă cînd, în mijlocul unei figuri de cadril, a dat un țipăt năbușit, i-a venit rău, a vrut să cază, și au trebuit s-o scoată pe brațe afară la aer și să-i descînte.

Dacă-n treacăt și de departe, ochii sașii ai d-lui Tiberiu exercită așa influență asupra nervilor acestei dame, firește că pasul ce s-a hotărît ea să-l facă, trebuie să-l fi făcut călcîndu-și pe inimă. Trebuie să aibă mult curaj această persoană ca să se supună de bună voie maleficiului¹, așa de aproape,

piept la piept. E unu și douăzeci de minute... Iată că sună cineva... Doamna Ionescu simte că-ncepe să-i svîcnească în partea stîngă a corsetului. E omul cu ochelarii albaștri. Jupîneasa-l introduce în salon.

Tînărul institutor poartă o redingotă neagră foarte lungă în poale; în schimb pantalonii tot negri sunt destul de scurți; jiletca albă deschisă; o fundă mare *rose-pale* la gît, ale cărei capete filfie la fiecare mișcare pe mînișca² egretie³ ca porțelanul; în picioare pantofi galbeni și ciorapi *creme*⁴. În mîini mănuși *gris-perle*⁵; o pălăriuță canotieră⁶ de paie de deosebite fețe, cu panglica *ecoseză* asortată și umbrelă cenușie de soare. Fiindcă-i vînt afară, pălăria este garantată cu șiretul petrecut printr-un nasture al redingotei.

În salon nu este nimeni.

D-l Bumbescu își scoate pălăria pe care o ține în mîna stîngă, pune umbrela lîngă un scaun, apoi trece drept la oglinda din față, își potrivește cravata și mînișca egretie, care tot iese afară din jiletcă, își scoate bine manșetele și așteaptă-n picioare. O ușă se deschide... E stăpîna casei, mai strălucitoare ca totdeauna, sorbind pe nări dintr-o batistă înmuiată în triplu extract de ver-

¹ chin

² pieptar alb, scrobitor, care se pune peste cămașă

³ de un alb pufos, asemenea penelor

⁴ galben deschis

⁵ gri argintiu

⁶ pălărie de pai, tare, cu fundul drept

venă. Femeia se oprește palidă în ușă, ca sub puterea unei fascinațiuni.

D-l Bumbăș încă se recomandă.

După salutarile obligatorii în așa circumstanță, doamna face, cu o sfortare eroică, doi pași, și poștește pe tînarul să ia loc, apoi șade și ea, ștergîndu-se cu batista udată.

Tînarul ia cu precauțiune de la spate poalele redingotei, le aduce bine în față și se așează.

— Demult nu am avut plăcere a vă vedea, domnule Bumbăș...

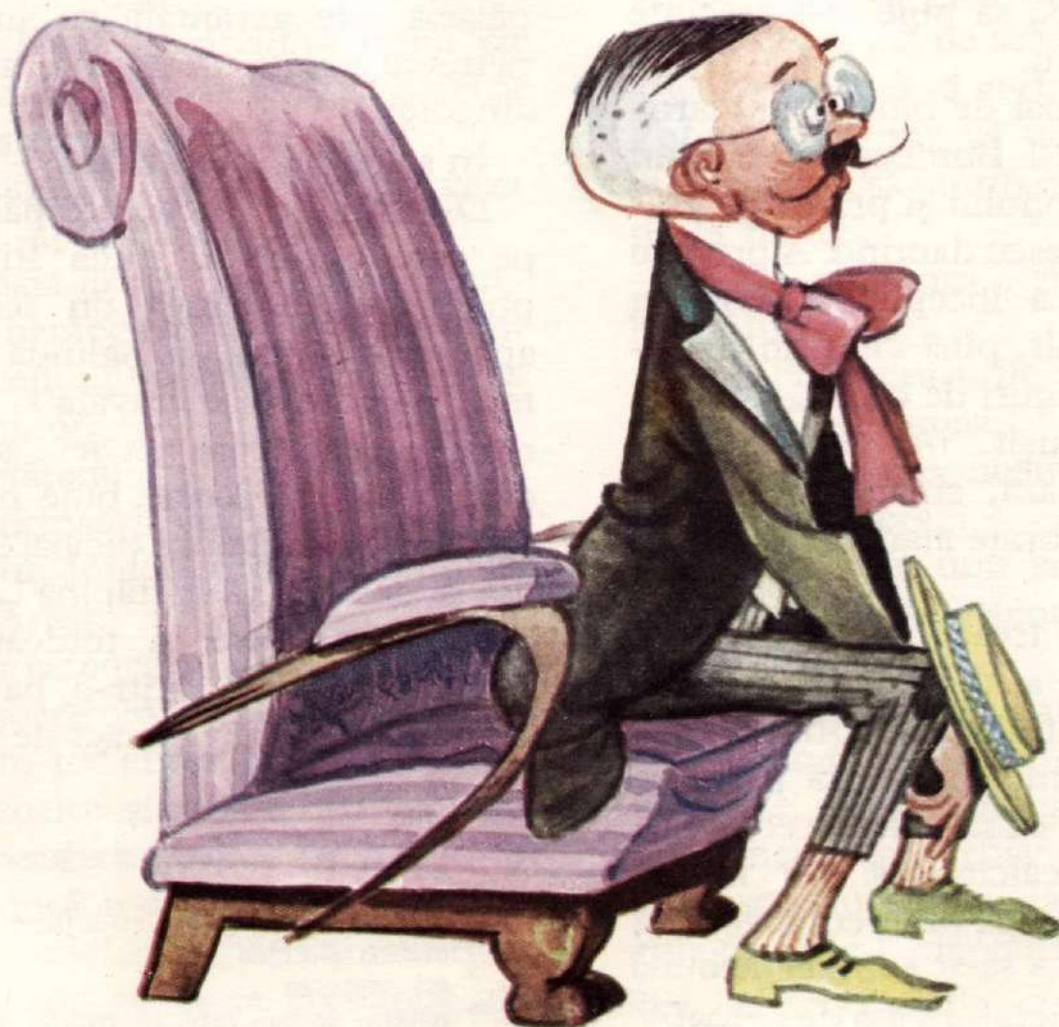
— Ei! doamna nu m-a văzt; dar eu am văzt pe doamna de multe ori, cînd umblă, mă rog, în promenadă și prin bolți...

— Eu, drept să spun, nu v-am văzut de la balul de astă iarnă...

— Ie! (răspunde tînarul, privind galeș sub ochelari și zîbind foarte ciudat). Ie! cînd țonțolea¹ doamna așa de delicat și eșpanzibil... și i-au vînt un acșes... cu doi ofițeri, mă rog...

— Știți pentru ce v-am chemat, domnule Bumbăș?

¹ a dansa

— Ba!

— Să vă rog un lucru.

— De un lucru? să-l știu numai cum că... care-i acela, mă rog frumos la doamna.

Și zicînd acestea, se uita grozav de adînc pe sub ochelari.

Doamna tace un moment, apoi cascadează și se șterge pe frunte.

— No! numai doamna să spună, mă rog, apoi eu sunt gata la comando, mă rog. No! ce poruncește doamna, mă rog?

Si iar se uită...

Doamna cascadează grozav, apoi, mirosind batista și aplecînd ochii

în jos:

— Aș dori ca Artur al meu să ia și el odată premiul întîiu; destul l-a tot luat feciorul Păunii. Pînă cînd atîta persecuție pentru copilul meu?

— N-o! că-z asta, mă rog frumos la doamna, nu-i persecuție: asta, mai apoi se conzidărează după coefițenturi, mă rog.

Doamna ridică ochii și, întîlnind privirile de sub ochelarii albaștri, înghite în sec și iar și-i pleacă.

— Eu tocmai de asta am ținut să vă vorbesc, ca să vă rog să

fiți mai indulgenți cu Artur... Ce D-zeu, pentru un punct la sută!

— Ei! ei! un punct... Apoi aia trubue ca să fie conziderat, mă rog frumos la doamna.

— Ei!... dacă ai vrea d-ta!

Se aud trosnind fălcile doamnei.

— No! că-z aia alt-cum nu depîndă de la voința mea, mă rog; aia s-a hotărît în conziliu inștitutorilor.

— Cum s-a hotărît deja?

— Ie! s-a hotărît, mă rog, de aseară după călculațiunea coefi-

țientelor.

— Si... cît a avut feciorul Păunii?

— Apoi, mă rog frumos, putem să spunem la doamna prețize.

D-l Bumbeș scoate o hîrtie din buzunar și cetește:

— Păunescu Ioanițiu, media 9 și fracțiunea 99 și jumătate, mă rog.

— Și... Artur?

— Apoi, mă rog frumos, putem să spunem și aia la d-na prețize... Ioanescu Artur, media 9 și fracțiunea 99 și un sfert, mă rog.

Doamna se scoală și hotărîta:

— Și pentru atîta diferență, nici în anul ăsta, Artur să nu ia premiul întîi?... Atunci pentru ce ai venit aici?

D-l Tiberiu, foarte afectat, ridicîndu-se și potrivindu-și poalele:

— Apoi pentru că m-au chemat d-na, mă rog. Că-z eu dacă nu mi-ar fi făcut onoare doamna să mă cheme, eu apoi n-aș fi cutezat altcum să mă prezentez la doamna, mă rog frumos... Zic zeu lui Dumnezeu!

Doamna sună. Jupîneasa intră.

— Să-l dați afară pe domnul.

— Să am iertare, mă rog...

— Afară!

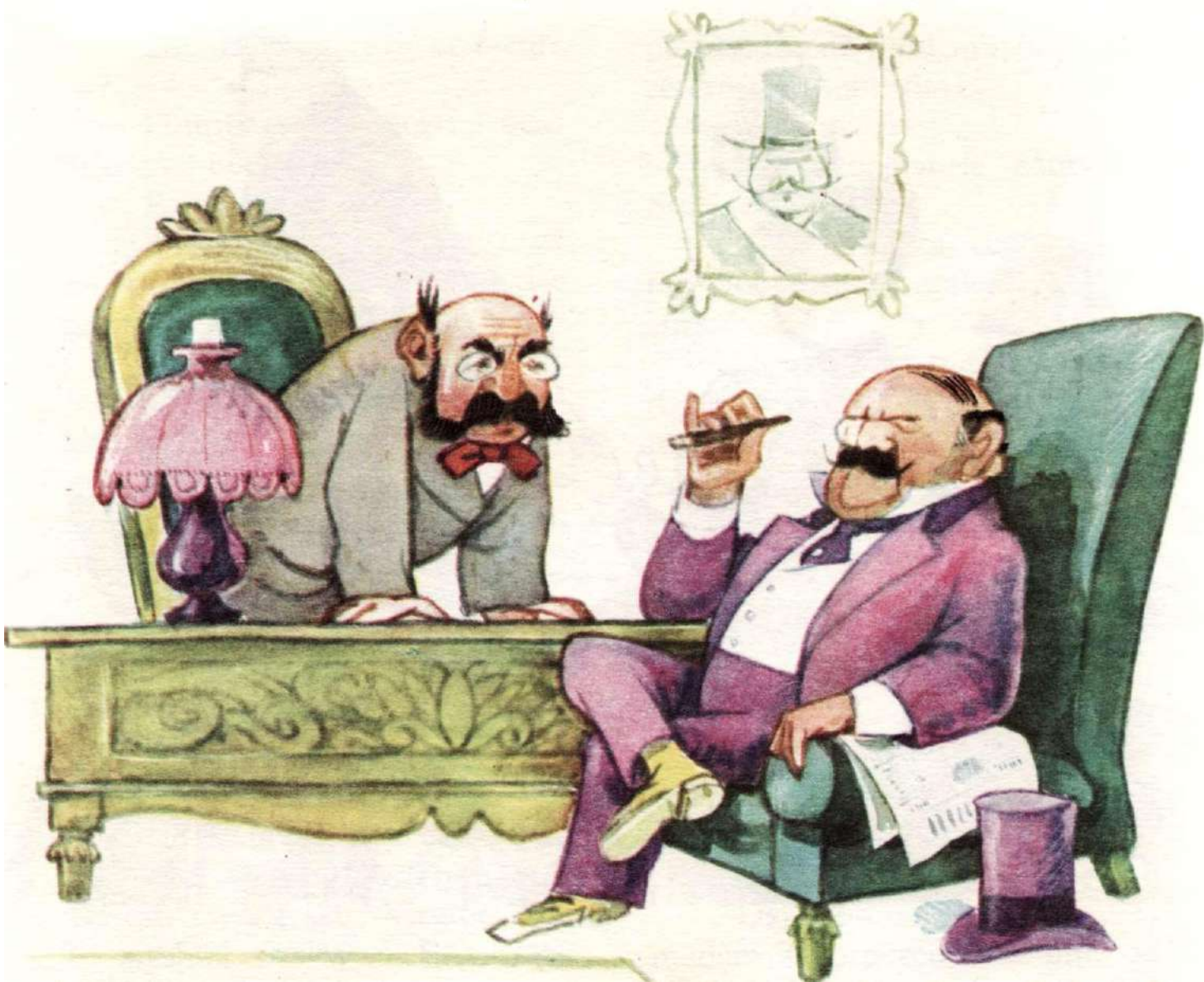
Doamna iese pe unde a venit, foarte nervoasă.

— No! că-z nu trubue să fie grobiană doamna! mă duc, mă rog... Cu tot respectul și cozide-rațiunea... am onoare...

Jupîneasa îl împinge... D-l Tiberiu pleacă înjurînd ungurește.

De prisos a mai spune că seara, la d-l prefect al județului, unde era de față și d-l Mandache Ioanescu, s-a petrecut o scenă foarte penibilă. Cînd d-l prefect, în vreme ce d-l Mandache citea o gazetă, i-a zis d-lui Bumbeș cu toată asprimea:

— Și, în sfîrșit, alege! vrei să rămîi aici la noi, ori vrei să pleci mîine? Ai înțeles?

La acestea, d-l Bumbeș a avut curajul să răspundă:

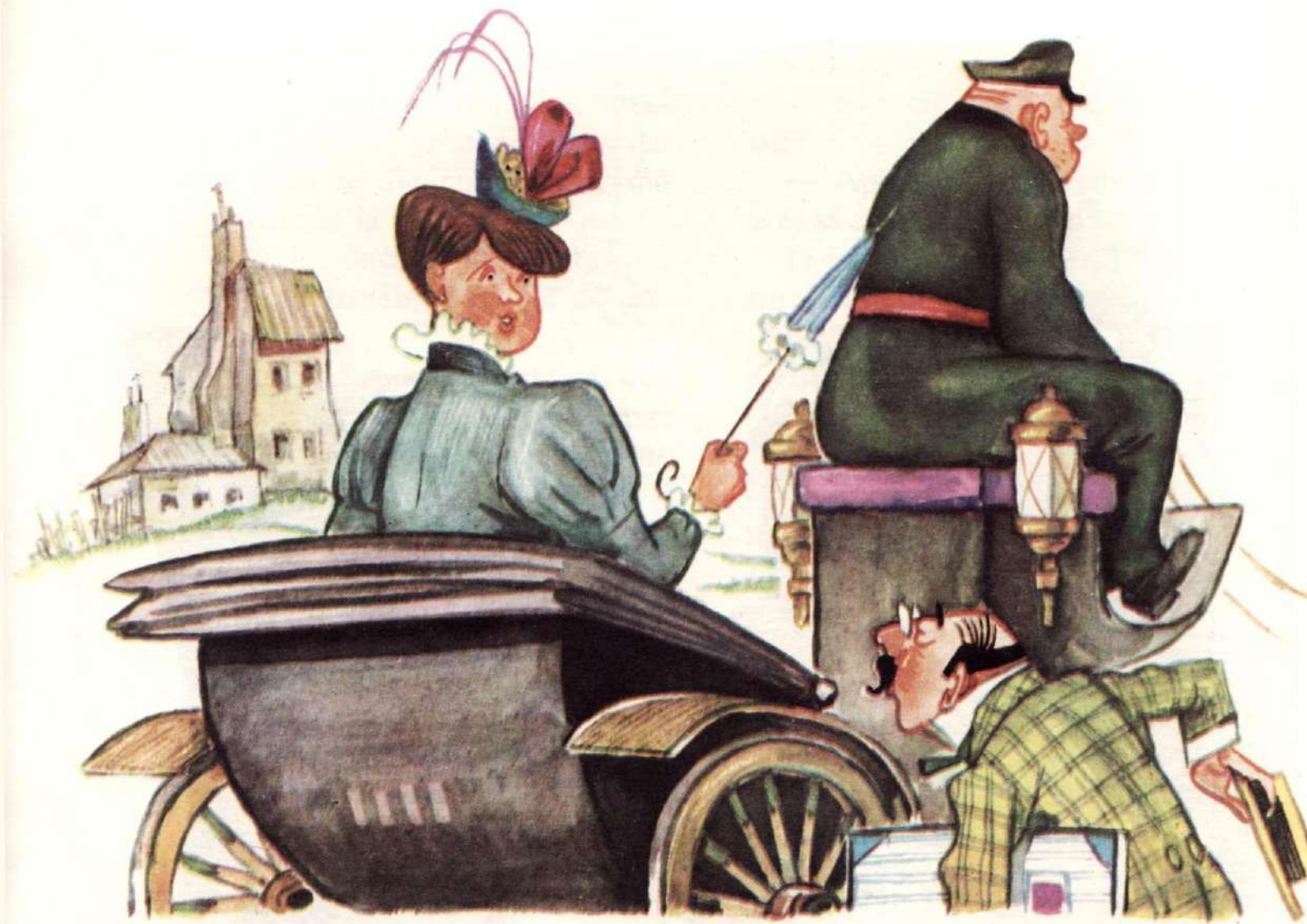
— Ie... Că-z asta nu-i greu lucru de ales!... Să am iertare, nu trubue să se supere d-l prefect și să fie grob, mă rog frumos... Facem apoi la fracțiune o micuță rectificățiune...

Și scoțînd catalogul;

Păunescu Ioanițu, media 9 și fracțiunea 99 și jumătate; apoi, Artur Ionescu, mă rog frumos, media 9 și fracțiunea 99 și trei firtale...¹ No! vezi numa!

¹ sfert

BACALAUREAT

Cînd ies de dimineată din casă, o trăsură din trap mare intră pe strada mea; în trăsură, madam Caliopi Georgescu, o bună prietină. O salut respectos. Cum mă vede, oprește trăsura, înfigînd cu putere vîrful umbreluței în spina birjarului.

— Sărut mîna, madam Georgescu, zic eu, apropiîndu-mă.

— La dumneata veneam! răspunde cucoana emoționată.

— La mine?

— Da... Te rog să nu mă lași!

— ?!

— Să nu mă lași! Trebuie să-mi faci un mare serviciu amical... La nevoie se arată amiciția: să vedem cît ne ești de prietin!

— Cu cea mai mare plăcere, madam Georgescu, dacă pot...

— Poți!... să nu zici că nu poți!... știu că poți!... trebuie să poți!

— În sfîrșit, ce e? de ce e vorba?

— Dumneata cunoști pe... Știu că-l cunoști!

— Pe cine?

— Ți-este, prietin... știu că ți-e prietin! să nu zici că nu ți-e prietin!...

— Cine?

— Popescu, profesorul de filosofie.

— Suntem cunoscuți, ce e drept; dar iar așa buni prietini, nu pot să zic.

— Las' că știu eu...

— Ei?

— Ei! trebuie numaidecît să te sui în birje cu mine, să mergem la el, să-i vorbești pentru Ovidiu.

Cititorul trebuie să știe că madam Caliopi Georgescu are trei copii — Virgiliu, Horațiu și Ovidiu Georgescu. Virgiliu este în anul al treilea la Facultatea de drept, Horațiu în al doilea, și Ovidiu vrea să intre în anul întâi, la aceeași facultate. Ovidiu trece acum examenul sumar de șapte clase liceale, și, cu toată bravura lui, pe cît spune cocoana Caliopi, după ce a biruit toate obiectele, s-a-nțepenit la Morală.

— Închipuiește-ți, zice mama emoționată. Să-l persecute pe băiat! să-i zdrobească băiatului cariera!... Cum este el simțitor, e în stare să se prăpădească... Știi ce mi-a zis? „Mămițo, dacă pierz un an, mă omor!...” E în stare, cum e el ambițios... Închipuiește-ți, să-i dea nota 3, și lui îi trebuie 6... Și la ce? tocmai la Morală... Acu, dumneata îl cunoști

pe Ovidiu de cînd era mic. Știi ce creștere i-am dat!...

— Ei! bravo!

— Auzi, tocmai la Morală... Suie-te, te rog.

Și, zicînd acestea, cucoana îmi face loc lîngă dumneai în trăsură.

— N-ar fi fost mai bine, madam Georgescu — zic eu — să fi mers d. Georgescu în persoană la profesor?... Știți..., d. Georgescu, om cu greutate... ca tată, altfel... Eu... de... străin...

— Așa! ți-ai găsit! Georgescu! nu-l știi pe Georgescu ce indiferent e cu copiii? Dacă ar fi fost după Georgescu, nici Virgiliu, nici Horațiu n-ar fi fost în facultate... Despre partea lui Georgescu, rămîneau băieții fără bacalariat!... Suie-te, te rog!

— Dar nu e nevoie de trăsură, madam Georgescu, mă duc pe jos.

— Vai de mine! dacă avem trăsură... Suie-te, [te] rog...

A trebuit să mă sui, și am plecat.

— Unde mergem? întreb eu pe cucoana Caliopi.

— La profesorul...

— Nu știu unde șade...

— Știu eu... ce-ți pasă! La dreapta, birjar!

Și cucoana lovește tare cu umbreluța peste brațul drept al birjarului!

— Mîna mai iute!

Lovește la stînga, lovește la dreapta, apoi iar la dreapta, apoi la stînga; în fine, înfinge iar vîrfurile în spinarea birjarului, care oprește.

— Uite — zice madam Georgescu — căsuțele alea galbene de lângă băcănie; intri în curte, casele din fund, la dreapta... Acolo șade... Eu te aștept aici.

Mă dau jos din birjă și pornesc, ridicînd rugi călduroase la cer, să dea Dumnezeu să nu fie acasă d. profesor de filosofie. Intru, ajung la locuința lui, bat. Cerul n-a voit s-asculte rugile mele; d. profesor este acasă... Cum să încep? Să-l iau pe departe... zic:

— Frate Popescule, ciudate sunt și programele și regulamentele școalelor noastre: prea se dă o importanță egală tuturor obiectelor de studiu, și asta este dăunător mersului, adică, vreau să zic, progresului; căci, în definitiv, ce vrea să facă școala din tinerele generațiuni, cari vin și caută, mă-nțelegi, o cultură sistematică, pentru a deveni cetățeni utili, fiecare în ramura sa de activitate socială?...

Profesorul se uită la mine aiurit, fără să-nțeleagă. Eu urmez...

— Bunioară, am văzut absurdități în școalele noastre; am văzut copii cu excelente aptitudini la studii, condamnați a sta un an repetenți, fiindcă n-au avut notă suficientă la muzică sau la gimnastică... Înțelegi bine că un an întîrziere, pentru inaptitudine la muzică sau la gimnastică!... Dar asta, trebuie să convii și dumneata, e tot așa de absurd ca și cînd ai împiedica pe un tînar dispus să învețe Dreptul, să piarză un an, fiindcă nu e tare la Morală... Ce are a face Morala

cu cariera de avocat, pe care vrea tînarul să o îmbrățișeze?... Ba nu, spune d-ta!

Profesorul holbează ochii la mine și mai aiurit... Văzîndu-l așa, îmi zic: „nu merge! nu merge cu sistema mea pe departe! trebuie apucat boul de coarne!”

— Uite, frate Popescule, să lăsăm chestiile de principiu. Știi de ce am venit la d-ta?

— Ba!

— Am venit să te rog să dai lui Ovidiu Georgescu — pe care l-ai examinat ieri la Morală și i-ai dat nota 3 — să-i dai nota 6...

—!

— Să nu zici că nu poți!... Știu că poți! trebuie să poți!

— Atunci trebuie să le dau la toți...

— Să le dai la toți!

— Bine, dar...

— Să nu zici că nu poți!... Știu că poți! trebuie să poți... să le dai la toți! Sunt toți copii de familie bună!

Profesorul — e și el om de familie bună — zice:

— Bine! dacă sunt de familie bună, vom căuta să le dăm la toți nota 6.

— Îmi promiți?

— Pe onoarea mea de profesor!

Am plecat încîntat. Madam Georgescu mă aștepta foarte nerăbdătoare :

— Ei?

— Ei, le dă la toți.

— Cum, la toți?

— Firește... fiindcă toți sunt de familie bună.

— Cum, de familie bună?

— Ca Ovidiu.
— Nu-nțeleg.
— Le dă — zic eu — notă
bună la toți băieții.

— Și lui Ovidiu?
— Mai ales... Le dă nota 6 la
Morală, pentru că toți sunt de
familie bună.

După-amiazi, primesc de la madam Georgescu o scrisorică, prin care mă anunța că Ovidiu a obținut nota dorită și mă roagă să iau prînzul deseară la dumnealor. Se-nțelege că n-am lipsit a profita de grațioasa invitațiune.

A fost o masă splendidă. S-a băut șampanie în sănătatea lui Ovidiu Georgescu, urîndu-i-se o

strălucită carieră. Cocoana Calio-pi, în culmea fericirii, a sărutat cu toată căldura pe iubitul ei prîslea, cu examenul căruia s-a încheiat deocamdată palpitațiile ei de mamă.

— Uf! mi-a zis norocita matroană română, oferindu-mi un pahar de șampanie; am scăpat! Am dat si bacaloriatul ăsta!

BÙBICO...

Nouă ceasuri și nouă minute...
Peste șase minute pleacă trenul.
Un minut încă și se-nchide casa.
Repede-mi iau biletul, ies pe peron,
alerg la tren, sunt în vagon...
Trec de colo pînă colo prin coridor,
să văz în care compartiment
aș găsi un loc mai comod...
Aci. O damă singură, și fumează,
atît mai bine! Intru și salut, cînd
auz o mîrîitură și văz apărînd
dintr-un paneraș de lîngă cocoa-

na capul unui cățel lățos, plin de
funde de panglici roșii și albastre,
care-ncepe să mă latre ca pe un
făcător de rele intrat noaptea în
iatacul stăpînii-si.

— Bùbico! zice cocoana... șezi
mumos, mamă!

„Norocul meu — gîndesc eu —
să trăiesc bine!... Lua-te-ar dra-
cul de javră!”

Bùbico se liniștește puțin; nu
mai latră; își retrage capul în

paneraș, unde i-l acopere iar cocoana cu un tărănaș de lână roșie; dar tot mîrîia înfundat... Eu, foarte plictisit, mă lungesc pe canapeaua din fața cocoanii și-nchiz ochii. Trenul a pornit... Prin coridor umblă pasageri și vorbesc. Bùbico mîrîie arțăgos.

— Biletele, domnilor! zice conductorul, intrînd cu zgomot în compartimentul nostru.

Acum Bùbico scoate capul foarte sus și, vrînd să sară afară de la locul lui, începe să latre și mai grozav ca adineaori. Eu întind biletul meu conductorului, care mi-l perforează. Conductorul face un pas către cocoana, care-și caută biletul ei în săculețul de mîină, pe cînd Bùbico latră și chelălăie desperat, smulgîndu-se să iasă din paner.

— Bùbico! zice cocoana, șezi mumos, mamițo!

Și-ntinde biletul. Cînd mîna conductorului s-a atins de mîna cocoanei, Bùbico parc-a-nnebunit. Dar conductorul și-a terminat treaba și iese. Cocoana își învelește favoritul mîngîindu-l „mumos”; eu mă lungesc la loc închizînd ochii, pe cînd Bùbico mîrîie înfundat ca tunetul care se tot depărtează după trecerea unei grozave furtuni. Acum nu se mai aude deloc. Dar auz hîrșîitul unui chibrit: cocoana își aprinde o țigaretă... încă nu mi-e somn. De ce n-aș aprinde și eu una? A! de degrabă să nu pierz trenul, am uitat să-mi iau chibrituri. Dar nu face nimic... S-o rog pe mamița lui Bùbico... Scot o țigaretă,

mă ridic și dau să m-apropiu de cocoana. Dar n-apuc să fac bine o mișcare, și Bùbico scoate capul lătrîndu-mă mai furios decît pe conductor; latră și chelălăie și tușește si...

— Bùbico — zice cocoana — șezi mumos, mamițico!

„Lovi-te-ar jigodia, potaia dracului” zic în gîndul meu. N-am văzut de cînd sunt o javră mai antipatică și mai scîrboasă... Dacă aș putea, i-aș rupe gîtul.

În zbieretele desperate ale lui Bùbico, mamița îmi dă s-aprind. Îi mulțumesc și m-asez în locul cel mai depărtat din compartiment, de teamă că n-am să mai pot rezista pornirii și am să-i trag la cap cînd și l-o mai scoate din paner.

— Frumușel cățel aveți, zic eu cocoanii, după cîteva momente de tăcere; da rău!

— Aș! nu e rău, zice cocoana; pînă se-nvață cu omul; dar nu știți ce cuminte și fidel este, și deștept! Ei bine! e ca un om, frate! doar că nu vorbește...

Apoi către paner, cu multă dragoste:

— Unde-i Bùbico!... Nu e Bùbico!...

Din paner se aude un miorlăit sentimental.

— Să-i dea mama băiețelului zăhărel!... Bùbico! Bùbi!!

Băiețelul scoate capul cu panglicuțe... Mamița-l degajează din țealele în cari dospește-nfășurat și-l scoate afară. Bùbico se uită la mine și mîrîie-n surdină. Eu, apucat de groază la ideea că ne-

norocitul ar încerca să mă provoace, zic cocoanei:

— Madam! pentru Dumnezeu țineți-l să nu se dea la mine! eu sunt nevricos, și nu știu ce-aș fi în stare... de frică...

Dar cocoana, luînd în brațe pe favorit și mîngîindu-l cu toată duiosia:

— Vai de mine! cum crezi d-ta?... Noi suntem băieți cu-minți și binecrescuți... Noi nu suntem mojici ca Bismarck...

— Ha? zic eu.

— Bismarck al ofițerului Pa-

padopolinii.

Dîndu-mi această explicație, cocoana scoate din săculețul de mînă o bucățică de zahăr:

— Cui i place zăhărelul?...

Bùbico (făcînd pe bancă sluj frumos, cu toată cletinătura vagonului): Ham!

— Să-i dea mamițica băiatului zăhărel?

Bùbico: Ham! Ham!

Și apucă bucățica de zahăr și-ncepe s-o ronțăie... Cocoana scoate din alt săculeț o sticlă cu lapte, din care toarnă într-un

pahar; apoi:

— Cui i place lăptic?

Bùbico (lingîndu-se pe bot):
Ham!

— Să-i dea mamițica lăptic băiatului?

Bùbico (impacient): Ham!
ham!

„Ah! suspin eu în adînc; lua-te-ar hengerul, Bùbico!”

Dar cocoana apropie paharul aplecat de botul favoritului, care-ncepe să lăpăie, și lăpăie, și lăpăie, pînă cînd un pasager se arată la ușa compartimentului nostru, uitîndu-se-năuntru. Bùbico se oprește din lăpăit și se pornește să latre ca o fiară, cu ochii holbați și muscînd în sec și clăntînd din dinți, și tușînd și...

„Vede-te-aș la Babeș, jigăraie îndrăcită!” gîndesc eu, și prin mintea mea începe să treacă fel de fel de idei, care mai de care mai crudă și mai infamă.

Pasajerul s-a retras de la geam,

Bùbico s-a potolit. Cocoana toarnă iar lapte-n pahar și bea și dumneei. Eu simț cum mă năvălesc, din ce în ce mai irezistibile, ideile negre.

— À *propos* — zic eu — madam, vorbeați adineaori de Bismarck... al...

— Al ofițerului Papadopolinii...

— Ei! Ce e Bismarck?

— Un dulău de curte... Era să mi-l omoare pe Bùbico. Papadopolina are o cățelușă, Zambilica, foarte frumușică! șade alături de mine; suntem prietene; și dumnealui (arată pe Bùbico), curte teribilă! (Cătră Bùbico:) Craiu-le!... (Cătră mine:) Mizerabila de servitoare, o dobitoacă! i-am spus cînd l-a dus afară de dimineață — că nu știi ce curat e! — zic: „Bagă de seamă să nu scape să se ducă iar la Papadopolina, că-l rupe Bismarck...” dulăul ofițerului, care șade cu chirie la ea.

(Tușește cu mult înțeles.) Eu nu știu ce făceam pînă la casă, cînd auz afară chelălăituri și țipete... Strig: „Bùbico! Bùbico! unde e băiatul?!” Alerg... Mi-l aducea dobitoaca în brațe; de-abia-l scosese ea și Papadopolina și soldatul ofițerului din gura dulăului. Ce să-l vezi?... tăvălit, leșinat și moale ca o cîrpă. Zic: „Vai de mine! moare băiatul!” Stropește-l cu apă! dă-i cu odicolon la nas!... Ce-am pățimit, numai eu știu... Două săptămîni a zăcut... Am adus și doftor. Da-n sfîrșit, "slava Domnului! a scăpat... (Cătră Bùbico:) Mai merge la Zambilica băiatul?

Bùbico: Ham!

— Să te mănînce Bismarck... craiule!

— Ham! ham!

Și sare de pe bancă jos în vagon și apucă spre mine.

— Cocoană! strig eu, ridicîndu-mi picioarele; eu sunt nevricos, să nu se dea la mine, că...

— Nu, frate! zice cocoana, nu vezi că vrea să se-mprietenească? Așa e el: numaidecît simte pe cine-l iubește...

— A! zic eu, avînd o inspirație infernală; a! simte cine-l iubește... vrea să ne-mprietenim?... Bravo!

Și pe cînd se apropie să mă miroasă, iau un pachetel de bonboane, pe cari le duc în provincie la un prietin; îl deschid, scot un bonbon și întinzîndu-l în jos, cu multă blîndețe:

— Cuțu, cuțu! Bùbico băiatul! Bùbi!

Bùbico, dînd din coadă, se apropie mai întîi cu oarecare sfială și îndoință, apoi, încurajat de blîndețea mea, apucă frumos bonbonul și-ncepe să-l clefăie.

— Vezi că v-ați împrietenit!
zice cocoana cu multă satisfacție
de această apropiere.

Apoi îmi spune genealogia fa-
voritului. Bùbico este copilul lui
Garson și al Gigichii, care era

soră cu Zambilica a Papadopoli-
nii, ceea ce, care va să zică, însem-
nează că Zambilica este mătușa
lui Bùbico după mamă... În timp
ce cocoana-mi povestește, eu,
înfrînându-mi aversiunea și

dezgustul în favoarea unui scop înalt, întrebuițez cele mai înjosi-toare mijloace spre a intra în bu-nele grații ale nepotului Zambilichii. Și-n adevăr, Bùbico se tot apropie de mine, pînă se lasă să-l iau în brațe. Simt că mi se bate inima de teamă ca nu cumva, printr-o mișcare, ori privire, să trădez un plan mare ce l-am croit în adîncul conștiinței mele. Co-coana nu se poate mira îndestul de prietenia ce-mi arată Bùbico, pe cînd eu cultiv cu stăruință această prietenie atît de scumpă mie, prin mîngîieri și bonboane.

— Ei vezi! cum v-ați împrie-tenit... Ce e, Bùbico? ce e mamă? iubești pe domnul? da?

Și Bùbico răspunde, gudurîn-du-se-n brațele mele:

— Ham!

— Așa? ai trădat-o care va să zică pe mamița?... craiule!

Bùbico: Ham! ham!

— Trebuie să fii om bun! Nu trage el la fitecine...

— Firește, coconiță; simte cî-nele; are instinct.

Cînd zic acestea, iată că trenul se oprește în Crivina. Pe peron se aud lătrături și ceartă de cîni. Bùbico dă să se smucească din brațele mele; eu îl țiu bine; el începe să latre îndîrjit cătră fe-reastră vagonului. Trenul por-nește iar, și Bùbico, întorcînd capul către partea de unde s-aude depărtîndu-se cearta semenilor lui, latră mereu; eu îl mîngîi, să-l potolesc; el, cînd nu se mai aude nimic, ridică botul spre tavan și începe, în brațele mele, să urle...

în brațele mele!

„Ah! Bùbico — zic eu în si-ne-mi, mîngîindu-l frumos — de capu-ți!... vedea-te-aș mînuși!”

Dar Bùbico urlă mereu.

— Doamnă — zic eu — rău faceți că-l țineți așa de aproape pe Bùbico și acoperit așa în căl-dură, poate să turbeze... Chiar așa, aici e prea cald.

Și zicînd acestea, mă scol cu Bùbico-n brațe și m-apropiu de fereastră vagonului. Pun pe Bù-bico binișor jos lîngă mamița lui, și cobor geamul, aplecîndu-mă să respir. Afară, noapte neagră ca și ideile mele.

— Bine faci! să mai iasă fumul de țigară, zice cocoana.

Intrăm pe podul Prahovii. Mă-ntorc, iau o bonboană, i-o arăt lui Bùbico, care s-apropie de mine bîțîind frumușel din coadă.

„Pe memoria lui Plutone și a fidelului său Cerber! zic eu în gînd; jur că au mințit acei care au cîntat instinctul cînilor! E o minciună! Nu există!”

Bùbico îmi ia bonboană; îl iau iar în brațe și mă dau lîngă fe-reastră, ridicîndu-l în dreptul deschizăturii. Aerul răcoros, tre-cîndu-i pe la bot, face mare plă-cere lui Bùbico. Scoate limba si respiră din adînc.

— Să nu-l scapi pe fereastră!... pentru Dumn...

Dar n-apucă mamița să ros-tească-ntreg sfîntul nume al crea-torului, și Bùbico dispare ca un porumbel alb în neagra noapte, înapoi spre București, zburînd — la Zambilica, probabil. Mă-n-

torc cu fața spre cocoana și, prezentându-i mâinile goale, strig exasperat:

— Doamnă!

Un răcnet!... A-nnebunit cocoana!

— Repede, doamnă, semnalul de alarmă!

O duc la semnal și o-nvăț să-l tragă. Pierdută de durere, execută mișcarea cu o supremă energie. Trenul, stop! pe loc. Cletinătură colosală. Emoție generală-ntre pasageri.

— Cine? cine a dat alarma?

— Dumneaei! zic eu către personalul trenului, arătînd pe co-

coana leșinată.

Trenul se pune din nou în mișcare. La Ploești, cocoana s-a deșteptat din leșin; zdrobită de nenorocire, trebuie să răspundă la procesul-verbal ce i se dresează pentru întrebuintarea semnalului. Pe cînd, în mijlocul pasagerilor grămădiți, cocoana se jelește, eu m-apropiu de urechea ei, c-un rînjete diabolic, îi șoptesc răspicat:

— Cocoană! eu l-am aruncat, mîncă-i-ai coada!

Ea leșină iar... Eu trec ca un demon prin mulțime și dispar în noaptea neagră...

CUPRINS

<i>D-l Goe...</i>	3
<i>Un pedagog de școală nouă</i>	16
<i>Emulațiune</i>	27
<i>Despre cometă</i>	32
<i>Triumful talentului...</i>	39
<i>Vizită...</i>	45
<i>Lanțul slăbiciunilor</i>	52
<i>Premiul întâiu</i>	57
<i>Bacalaureat</i>	64
<i>Bùbico...</i>	69

Lector: MARIETA NICOLAU-PLĂMĂDEALĂ
Tehnoredactor: GOSAV CONSTANTIN

BUN DE TIPAR: 11.01.1983
Apărut: 1983
Coli de tipar: 10

Tiparul executat la
întreprinderea poligrafică Sibiu
Șoseaua Alba Iulia nr. 40 Sibiu
Republica Socialistă România

